

Lärarytbildningen
Examensarbete
Våren 2005

Sydafrikanska lärarens uppfattningar av skoldemokrati

Handledare:
Mona Holmqvist

Uppsatsförfattare:
Tilda Klyft
Acke Hultsberg

South African teachers' conceptions of school democracy

Abstract

In the thesis we discuss South African teachers' conceptions of democracy in general and school democracy in particular. The essay is based on interviews with twelve teachers, working in South African high schools. We have asked questions concerning different views of democracy, such as what the term means to the teachers and how they define a democratic school.

We take our stand in different theoretical approaches such as school being the ultimate link between a state and its people to make the citizens think and act democratically. We take our stand in Gunnar Sundgren's theory about democracy in schools as being a question about a learner's right to create its own process towards knowledge. To analyse the interviews we have used a phenomenographical approach. We found four themes containing different categories of conceptions. The themes are:

- a. views on the term democracy
- b. views on the term democratic citizen
- c. views on democracy in school
- d. views on corporal punishment

About theme a we found conceptions related to a minimalistic definition of democracy, as well as those related to a maximalistic definition. Concerning theme b we found conceptions related to "how it should be" and "how it really is". Theme c showed five different kinds of conceptions: democracy in school as a question of hard facts, democracy in school as a question of developing certain skills, democracy as a way of arranging the teaching, democracy as a way of organising the school and democracy as a part of the teacher's attitude. Concerning theme d we found two main conceptions, yes and no to corporal punishment. We found a wide range of arguments or subcategories supporting each side.

Innehållsförteckning

1 Inledning	5
1.1 Bakgrund	5
1.2 Syfte och frågeställning	7
2 Teori, forskningsöversikt samt introduktion till Sydafrika	7
2.1 Demokratiteori	7
2.2 Teorier om skoldemokrati	8
2.3 Sydafrika	11
2.4 Skolsystemet i Sydafrika före 1994	14
2.5 Skolsystemet i Sydafrika efter 1994	15
3 Analys och tolkning av materialet	18
3.1 Analysinstrument och metod	18
3.2 Uppfattningar av begreppet demokrati	22
3.2.1 Smal/minimalistisk demokratidefinition	23
3.2.2 Bred/maximalistisk demokratidefinition	23
3.2.3 Tolkning	25
3.3 Uppfattningar av begreppet demokratisk medborgare	26
3.3.1 Är-uppfattningar	26
3.3.2 Bör-uppfattningar	27
3.3.3 Tolkning	28
3.4 Demokrati i skolan	29
3.4.1 Demokrati i skolan som en fråga om faktainläring eller undervisning	29
3.4.2 Demokrati i skolan som en fråga om utvecklandet av förmågor hos eleverna	31
3.4.3 Demokrati som ett sätt att organisera undervisningen	32
3.4.4 Demokrati som ett sätt att organisera skolan	33
3.4.5 Demokrati som ett förhållningssätt hos läraren	35
3.4.6 Tolkning	36
3.5 Uppfattningar kring frågan: Är skolaga förenligt med en demokratisk skola?	37
3.5.1 Avståndstagande från tillämpande av aga i skolan	37
3.5.1.1 Etisk motivering	38
3.5.1.2 Formell motivering	38
3.5.1.3 Praktisk motivering	40
3.5.2 Öppna för tillämpning av aga i skolan	40
3.5.2.1 Demokratisk motivering	40
3.5.2.2 Praktisk motivering	41
3.5.2.3 Motiveringar kopplade till tradition eller religiösa föreställningar	42
3.5.3 Tolkning	43
4. Avslutning	45
5. Litteraturförteckning	49
6. Bilagor	51

Förord

Stort tack till Tormod Nasset, ordförande för Oskarshamns Sydafrikakommitté, för att du gjorde det möjligt för oss att överhuvudtaget åka till Sydafrika. Tack Mrs Bash Naidoo och Mrs Kay Nair som fixade allt praktiskt för oss innan vi kom på plats.

Att skriva en uppsats i ett annat land är inte alltid så lätt. Biblioteken i Sydafrika är inte vad vi är vana vid. Stadsbiblioteken är mycket dåligt utrustade och universitetsbiblioteken få och svåra att hitta i. Styrdokumentet har varit en djungel och hemsidorna långt ifrån så informativa som det svenska Skolverkets. Tusen tack Mrs Saras Reddy för att vi har fått åka fram och tillbaka till Pietermaritzburg och universitetsbiblioteket där med dig och att du lånat böckerna åt oss. Utan dig hade vi inte haft någon litteratur och uppsatsen hade aldrig blivit skriven. Det är också svårt att få folk att förstå vad det är vi gör då utbildningssystemen i Sydafrika och Sverige ser olika ut. Tyvärr har många sett på oss med misstänksamhet och trott att det är några slags förhör vi sysslat med då vi genomfört intervjuerna. Detta trots både muntlig och skriftlig information i flera omgångar.

Tack alla som har låtit sig bli intervjuade! Men mest av allt vill vi tacka Praveen, Anu, Jotika, Shayzin och Kimadiet Maharaj för allt stöd och all uppmuntran. Ni har varit de bästa hyresvärdar och vänner och utan er hade vi nog inte orkat när skolupplevelserna varit mer än hemska.

Tack Högskolan Kristianstad och den personal där som varit involverade i detta projekt. Tack Sheila Harmer som visade stor hjälpsamhet och flexibilitet på ett planeringsstadium och Mona Holmqvist för god handledning av denna uppsats och förståelse för de problem vi mött på vägen.

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Vi har tillbringat den avslutande terminen på lärarutbildningen AU60 på den sydafrikanska sydkusten i en liten stad vid namn Port Shepstone. Anledningarna till att vi valde den sydafrikanska skolverkligheten istället för den svenska är många, men främst handlar det om att vi ville vidga våra vyer för att kunna se den svenska skolan med alla dess kulturer och våra framtida lärargärningar där ur nya perspektiv. I Sydafrika har vi gjort fem veckors praktik i skolan och det är dessa samt tidigare erfarenheter av den svenska skolan som ligger till grund för vårt val av ämne för denna uppsats, skoldemokrati.

Vi var bara elva år den dag 1990 då Nelson Mandela släpptes ur fängelse men vi minns det båda. 14 år har gått sen dess. Det var det första stora steget mot avskaffandet av det som Kiloh¹ kallar den andra av världens två onda länder (det första hon syftar på är Sovjetunionen). Fyra år senare hölls de första demokratiska valen, årtionden av lagstiftat rasistiskt förtryck var till ända. Under den del av 2004 som vi tillbringat i landet har Sydafrika således firat "Ten years of democracy", något oerhört betydelsefullt för människorna där som efter årtionden av lagstadgat förtryck nu har rätt att välja sina ledare och säga vad de vill utan att straffas. Dock beskriver Kiloh en sorts "inre kolonialism" ("internal colonialism"), med vilket hon menar att ett fåtal fortfarande styr även om landet formellt sett inte längre utgör en koloni med styre utifrån. Erövrarnas ättlingar sitter fortfarande i maktposition. Denna situation, menar Kiloh, finns fortfarande kvar (1997).

En av våra goda vänner i Sydafrika kallar utnyttjandet av svarta för en ny typ av slaveri. Svarta åttabarnsmammor som jobbar som hembiträden för 30 kronor om dagen (lagstadgad minimilön) i "fina" vita människors villor med pool för att sen gå hem till sitt skjul utan el och vatten för att tillaga kålen de har odlat till kvällsmat. Skolorna vi har varit på har också varit tydligt indelade efter etnisk tillhörighet. Vi uppfattar Sydafrika som ett land med flera nationer i en och det är också så många där uttrycker det. Men faktum kvarstår, Sydafrika har idag ett demokratiskt statskick. Men hur skapar man demokratiska medborgare av människor som för tio år sedan inte ens hade rätt att gå på vissa gator på grund av att de hade "fel" hudfärg, människor som inte hade rätt till utbildning eller medborgerliga rättigheter? Eller människor som våra afrikanstalande bekanta som tror att alla svarta vill sniffa lim och bo i skjul för att de tycker det är kul och som säger att "finns det inget bröd, ät bakelser"?

I detta sammanhang spelar utbildning en viktig roll. Enligt Harber² erkände redan de gamla grekerna kopplingen mellan det politiska systemet, folkets karaktär och deras utbildning. Denna idé har sen gått igen i många kända tänkares verk såsom Rousseau, Marx och Mill.

I Sverige uttrycks detta mycket tydligt genom hela läroplanen att skolan har ett uppdrag att förmedla och förankra de demokratiska värden vårt samhälle vilar på. Så kan man till exempel läsa i den direkta inledningen av Lpf 94 att "[d]et offentliga skolväsendet vilar på demokratis grund", och att skolan ska värna om "[m]änniskolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga".³ Det åligger också alla som verkar inom skolan att verka för och utforma arbetet enligt demokratiska arbetsformer⁴.

Även de sydafrikanska läroplanerna uttrycker detta mycket tydligt. T ex sägs att målet för utbildningen måste vara att skapa elever som är väl förtrogna med, och har tagit ställning för demokrati både som ett värde att bygga samhället på och som ett sätt att agera.⁵ Skolan ska vidare vara icke-rasistisk och icke-sexistisk. Läroplanen säger att skolan ska förse eleven "irrespective of their socio-economic background, race, gender, physical ability or intellectual ability, with knowledge, skills and values necessary for self-fulfilment, and meaningful participation in society as citizens of a free country".⁶

Men som uttrycks av läroplaner, politiker, lärare och övriga samhället så lever arvet efter apartheid kvar. Vi finner det därför relevant att undersöka hur lärarna i Sydafrika uppfattar delar av de uppdrag de har, nämligen att vara en demokratisk institution och fostra demokratiska medborgare. Det är enligt vår mening viktigt att identifiera de hinder som finns för en demokratisk utbildning, lärares uppfattningar kan vara ett sådant. Även resurser och sociala förhållanden är mycket viktiga aspekter men de faller dock utanför avgränsningarna för denna uppsats. Vi ska bli lärare och hoppas att vi genom att reflektera över andra lärares uppfattningar kring demokratifrågor i skolan också ska lära oss att i framtiden utvärdera våra egna utgångspunkter och åsikter.

¹ Kiloh, Margaret, "South Africa: democracy delayed", I Potter, David, Goldblatt, David, Kiloh, Margaret, Lewis, Paul, *Democratization*, Cambridge, 1997, s. 288

² Harber, Clive, "Political culture, education and democratic citizenship in Africa", i Ichilov, Orit (ed.), *Citizenship and citizenship education in a changing world*, Portland, 1998, s. 205

³ Lpf 94, kap. 1.1

⁴ Skollagen kap. 1 §2

⁵ National curriculum, Statement grades 10-12 (General), Overview, Department of Education, 2003, s.17

⁶ Ibid. s. 2

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med uppsatsen är att beskriva sydafrikanska lärares uppfattningar av demokrati i skolan och skolans roll i ett demokratiskt samhälle. Vi ser denna sorts forskning som viktig då vi tror att en ökad förståelse kring lärares demokratisyn kan främja en demokratisk utveckling i ett land. Detta finner vi relevant inte bara för nya demokratier som Sydafrika utan för alla demokratier, det vill säga även Sverige, då en av våra utgångspunkter är att samhällen inte är statiska utan hela tiden förändras. Det är som bekant medborgarna som upprätthåller demokratin och den behöver förnyas varje dag. I detta arbete har lärarna en viktig roll då alla barn går i skolan och det är bland annat där de lär sig demokratiska värden, rättigheter och skyldigheter.

Vår frågeställning kan därför formuleras: ”Vilka uppfattningar av demokrati i skolan återfinns bland sydafrikanska lärare?”

2 Teori, forskningsöversikt samt introduktion till Sydafrika

2.1 Demokratiteori

Demokrati är ett ofta använt begrepp i många olika sammanhang. Kanske framför allt när det har att göra med stater och hur de styrs. Många vetenskapliga discipliner behandlar ämnet, kanske framför allt statsvetenskap. Vi ansluter oss till den så kallade maximalistiska demokratidefinitionen. Den menar att demokrati är något som omfattar alla relationer och sfärer i samhället såsom den politiska, ekonomiska, sociala och medmänskliga. Denna definition är normativ till skillnad från den minimalistiska som är strikt begränsad till den politiska sfären och knyter demokrati till de procedurer som har med styret att göra.⁷ För oss är det således en omöjlighet att utgå från denna minimalistiska teori då den inte innefattar det vi undersöker, nämligen en demokratisering av skolan. Vi vill undvika att definiera begrepp som demokrati och demokratisk medborgare allt för strikt då vi, precis som Helldin⁸, hävdar att begrepp kan vara de samma under olika perioder men betyda helt olika saker. Detta är

⁷ Se bland annat Teresia Rindeljalls kapitel ”Demokratidefinitionens dilemma – smal eller bred?” i Hydén, Göran (red) *Demokratisering i tredje världen*. Lund 1998 samt Karvonen, *Demokratisering* Lund 1997

⁸ Helldin, Rolf, *Specialpedagogik och sociala problem i gymnasieskolan. En granskning av skoldemokratis innebörder och kvalitet*, Lund, 2002, s. 22

mycket intressant ur ett sydafrikanskt perspektiv när det gäller till exempel demokratibegreppet som ju ständigt är under utveckling. Också demokratiteoretikern Ichilov⁹ hävdar detta då han säger att det är farligt att fastställa en precis definition av begrepp som demokrati och medborgarskap. Det hela beror på den sociala kontexten med avseende på kulturella traditioner.

2.2 Teorier om skoldemokrati

Demokrati och elevers medbestämmande är ett gärna diskuterat ämne i Sverige. Vi har elevråd och skolval och vi skulle vilja säga att det är en tämligen accepterad ståndpunkt bland alla att eleven ska ha ett och annat att säga till om när det gäller verksamheten i skolan. När det gäller skolan i stort tar elevrådet initiativ till till exempel innebandyturneringar och debatterar nollning. I undervisningen handlar det ofta om så kallade ”hur-frågor”, det vill säga att läraren frågar eleverna hur de vill genomföra något, om de vill gruppjobba, skriva en uppsats, och så vidare. Mer sällan har eleverna verkligt inflytande över vad de vill lära sig. Pedagogen Sundgren¹⁰ menar att demokrati handlar om att eleven ska ha rätt till sin egen kunskapsprocess, det vill säga ha möjlighet att utveckla sin vardagskunskap istället för att helt få den förkastad som han hävdar sker idag.

Englund¹¹ skriver om ”det deliberativa samtalet”. Det är ett skoldemokratiskt begrepp som gör upp med tanken på demokrati som synonymt med majoritetsstyre. Enligt den deliberativa demokratisynen ska tonvikten läggas på utbytet av åsikter och respekt för vars och ens röst. Englund beskriver några av det deliberativa samtalets karakteristika:

- a. samtal där skilda synsätt ställs mot varann och olika argument ges utrymme,
- b. att deliberativa samtal alltid innebär tolerans och respekt för den konkreta andra, det handlar bl.a. om att lära sig lyssna på den andres argument,
- c. med inslag av kollektiv viljebildning, dvs. strävan att komma överens eller åtminstone komma fram till temporära överenskommelser,
- d. och där auktoriteter/traditionella uppfattningar må ifrågasättas som föräldrars och ”den egna gruppens”,

⁹ Ichilov, Orit, ”Patterns of citizenship in a changing world”, i Ichilov, Orit (ed.), *Citizenship and citizenship education in a changing world*, Portland, 1998, s. 23

¹⁰ Gunnar Sundgren, *Kunskap och demokrati. Om elevers rätt till en egen kunskapsprocess*, Lund: 1996, se s. 10

¹¹ Englund, Tomas, ”Skolan och demokratin – på väg mot en skola för deliberativa samtal”, i Jonsson, Britta & Roth, Klas, *Demokrati och lärande. Om valfrihet, gemenskap, och övervägande i skola och samhälle*, Lund 2003

- e. samt med inslag utan direkt lärarledning, dvs. argumentativa samtal för att lösa olika problem respektive belysa olika problem utifrån skilda synsätt men utan närvaro av läraren.

Inspirerade av dessa perspektiv, det vill säga demokrati som både en fråga om ”hur” och ”vad” samt dess emanciperande syfte kastade vi oss in i den sydafrikanska skolans verklighet. Så här i efterhand skulle vi nog vilja kalla oss själva en aning naiva, vi liksom den svenska elevrådsordförande vi träffade under vår vistelse där. Hon sökte med ljus och lykta efter det som vi i Sverige skulle kalla elevdemokrati, genom att följa sina jämnåriga i undervisningen. Själva bestämde vi oss för att intervjua lärarna och studera deras uppfattningar av frågan. Inspirerade av läroplanernas budskap om demokrati och människovärde ville vi se hur de som skulle implementera idéerna uppfattade det hela.

Vi har även varit intresserade att reflektera kring eventuella likheter med den svenska demokratiseringsprocessen under 1900-talet. Gunnar Richardsson beskriver demokratiseringen av skolan enligt fyra innebörder:

- Utbildningsmöjligheternas demokratisering – allas rätt och möjlighet till utbildning oberoende av bostadsort och ekonomiska hemförhållanden
- Fostran till demokrati – skolans bidrag till skapandet av människor beredda att värna de demokratiska värdena
- Införande av en för alla skolpliktiga barn gemensam skola
- Ökat elevinflytande¹²

I vår undersökning är det framförallt den andra och den fjärde innebörden som står i fokus. Fostran av barnen till demokratiska medborgare och det praktiska elevinflytandet är mer abstrakta aspekter och därför meningsfulla att studera – just därför att den variation i uppfattningarna om dem kan bidra till bilden av en större helhetssyn på demokrati.

Utgångspunkten för vår undersökning är att skolan är en central institution mellan individ och stat och en av dess främsta uppgifter bör därför vara att kontinuerligt återskapa det demokratiska samhället.¹³ Detta handlar om politisk socialisation, det vill säga hur en politisk kultur med dess värden, kunskaper, attityder, organisation med mera, i det här fallet

¹² Richardsson, Gunnar, *Svensk utbildningshistoria*, Lund, 1999, s. 89f

¹³ Se t.ex. Sundgren, s. 25

demokratiska, förmedlas till medborgarna.¹⁴ I många länder sker detta formellt och informellt, det vill säga genom utbildning och familjen. Det intressanta med Sydafrika är dock, som vi ser det, att familjen i många fall snarare står för en ickedemokratisk skolning på grund av landets historia av lagstadgat rasistiskt förtryck. Många föräldrar är inte läskunniga, framför allt är detta ett problem bland de afrikanska afrikanerna. En annan mycket tragisk orsak är att det i dagens Sydafrika finns alltför många barn utan föräldrar. Orsaken är AIDS som enligt den officiella statistiken har drabbat var tredje sydafrikan. Vissa hävdar att siffran kan vara så hög som hälften.¹⁵ Utbildningen spelar därför en mycket stor roll vilket även bekräftas av studier som visar på ett samband mellan brist i stöd för demokratin och dålig utbildning.¹⁶ För att ett politiskt system ska kunna upprätthållas måste denna politiska socialisation äga rum. En demokrati kan bara fungera om dess medborgare har en förståelse för den och för att de ska få detta måste de utbildas till det. Medborgarskap bygger på att alla erkänner sin skyldighet och är villiga att bidra till det allmännas bästa. Här är idén om patriotism central då den förser ett lands medborgare med en gemensam identitet.¹⁷ Denna idé är mycket tydligt uttryckt i *Manifesto on values, education and democracy*¹⁸, ett dokument från det sydafrikanska utbildningsdepartementet som beskriver de värden som den sydafrikanska skolan och dess läroplan ska vila på. Många kopplar också idén om medborgarskapet till den om välfärdsstaten. Diamond¹⁹ har visat att välfärdsstaten bättre främjar demokratin än bara ekonomisk tillväxt utan att man ser till fördelningen. Det påpekas också att om huvuddelen av en befolkning är litterata och har de grundläggande behoven tillgodosedda så minskar spänningar mellan olika rasgrupper och klasser, något som är extra angeläget i ett kulturellt och socialt heterogent land som Sydafrika.

Helldin hävdar att kärnan i demokratin i skolan är ”en gemensam skola för alla” då detta medverkar till att olika samhällsgrupper möts och får förståelse för varandra. Skolan är ”det demokratiska sinnelagets växtplats”.²⁰ Han menar att det karaktäristiska för en demokratisk skola är att demokratin innebär ständigt förhandlas och tydliggörs för deltagarna i verksamheten. Amy Gutman²¹ menar att skolans medborgarfostran måste syfta både till det kollektivt goda och till individens behov av frihet. Utbildning syftar till att etablera likartade

¹⁴ Se t.ex. Farnen, Russell, Meloen, Jos, *Democracy, authoritarianism and education – a cross-national empirical survey*, New York, 2000, s. 2

¹⁵ Se till exempel www.afrikagrupperna.se/aids

¹⁶ Farnen, s. 11

¹⁷ Ichilov, s. 14

¹⁸ *Manifesto on values, education and democracy*, Ministry of Education, 2001

¹⁹ Ichilov, s. 18

²⁰ Helldin s. 17

²¹ I Helldin, s. 14f

sinnelag och harmoni. Målet för en demokratisk skola är dock individens absoluta frihet att själv välja riktning i livet. Förnuftiga föräldrar, medborgare och professionella är de som ska leda de unga och de professionellas ansvar blir att vara länken mellan stat och familj.²²

Gunnar Sundgren tar upp frågan om skoldemokrati ur en annan synvinkel.²³ Han menar att demokrati i skolan i alltför hög grad handlar om formaliteter och i för liten utsträckning anknyter till det han menar vara demokratins kärna, nämligen de grundläggande fri- och rättigheterna. Han menar att om eleverna ska kunna utöva dessa i skolan och i samhället så måste frågan om innehåll och kunskapssyn stå i fokus. Idag begränsar skolan elevens tanke- och yttrandefrihet drastiskt genom att pracka på dem färdiga ”kunskaper”. Han menar vidare att skolans praktik ibland kan framstå som oföränderlig men säger att man inte får glömma bort att det är vi som jobbar i den som bär upp de traditioner den vilar på. Sundgren anser att skolan måste vara ett instrument för att ersätta yttre kontroll med dialog och socialt samförstånd i samhället. För att den ska kunna bli detta instrument är det viktigt att vi inser att barn lär av goda förebilder och goda handlingar, inte av övervakning, straff och kontroll. Demokrati handlar om dialog säger Sundgren och skolan borde vara en given plats för den. Sundgrens får stöd av Farnen och Meloen som säger att utbildning inte automatiskt leder till demokratiska medborgare, det beror också på vad som lärs ut.²⁴

Klassisk demokratiseringsteori delar in ett lands utveckling i fyra faser: auktoritärt styre, transformering till demokrati, demokratins konsolidering och demokrati.²⁵ Var man placerar Sydafrika beror på om man anammar en bred eller en smal demokratidefinition. Vi utgår från den breda/maximalistiska (som förklarats ovan) och skulle därför vilja påstå att Sydafrika därmed fortfarande är i den andra fasen. Landets styrande institutioner har demokratiska former men demokratin genomsyrar ännu inte stora delar av samhället. Denna transformering av samhället från auktoritärt till demokratiskt pågår för fullt, bland annat i skolan. För att denna transformering ska lyckas måste lärarna medverka.

2.3 Sydafrika

Sydafrika är en relativt ny demokratisk stat som endast verkat i tio år. Det är också en demokrati med vad vi skulle vilja kalla ovanligt svåra utmaningar. Samhället är strikt uppdelat i etniska grupper och klasser, landsbygd och stad, det vill säga arvet från apartheid lever kvar. Det är också ett mycket auktoritärt och hierarkiskt samhälle där var och en ska

²² Ibid. s. 28ff

²³ Sundgren, s. 16ff

²⁴ Farnen och Meloen, s. 13

veta sin plats. Många olika kulturer samsas i en och samma nation. För att illustrera detta kan nämnas att Sydafrika har hela elva officiella språk.

För att få en inblick i den sydafrikanska historiska bakgrunden kan det här vara på sin plats med en mindre genomgång.²⁶

Sydafrika kolonialiserades under mitten av 1600-talet av holländarna. Det nederländska ostindiska kompaniet grundade då Kapstaden och den europeiska emigrationen till landet startade. Till en början var det främst hugenotter, tyskar och holländare som kom och de utvecklade sitt eget språk, afrikaans. Landet de kom till beboddes av olika folkstammar: ursprungsbefolkningen koih-san, samt sedan länge invandrade stammar såsom zulu, xhosa, sotho och tswana. Européerna blandade sig också med dessa befolkningsgrupper och den blandsydafrikanska folkgruppen uppstod.

I slutet på 1700-talet och början på 1800-talet gjorde britterna genom ett antal krig stora delar av det som idag är Sydafrika till en brittisk koloni. På 1870- och 1880-talet upptäcktes guld och diamanter i landet och europeiska bosättare strömmade in. Efter detta lade Storbritannien genom ett antal krig mot zulustammar och afrikaaner under sig hela Sydafrika och 1910 bildade alla landets provinser Sydafrikanska unionen. Det var nu som segregationspolitiken inleddes. De afrikanska sydafrikanerna hänvisades till native reserves (vilka utgjorde 7% av landets yta för 2/3 av befolkningen).

Under andra världskriget industrialiserades Sydafrika snabbt och den afrikanska sydafrikanska befolkningen strömmade till städerna då bristen på arbetskraft där var stor. Skräcken för ”den svarta faran” bland de europeiska sydafrikanerna ökade. Den 1912 bildade afrikanska frihetsrörelsen, ANC (African National Congress) gick också från petitioner till massaktioner vilket spädde på rädslan än mer. 1948 infördes så apartheidlagarna. Dessa lagar innebar mycket, bland annat blev det förbjudet med blandäktenskap, bostadssegregering infördes, skolorna skildes åt och de afrikanska sydafrikanerna fick sämre utbildning. Det samhälle som skapades var helt och hållet baserat på teorier om rasers olikhet och det genomsyrade alla aspekter av livet. Hörnstenen var den fysiska åtskillnaden mellan raserna. De afrikanska sydafrikanerna var bara tillåtna att bo i så kallade townships utanför städerna och i så kallade bantustans långt ut på landsbygden. I townships fick de endast bo om de hade ett jobb i stan och för att komma till det behövde de ett särskilt pass. Alla andra afrikanska sydafrikaner bodde efter tvångsförflyttning i väldigt fattiga bantustans som de inte

²⁵ Se Kiloh, s. 288

²⁶ Följande avsnitt baseras huvudsakligen på Kiloh, s. 288-304; och *Nationalencyklopedien*, Malmö, 2000, CD-ROM, uppslagsord ”Sydafrika”

kunde lämna. Dessa bantustans var uppdelade efter traditionella stammar för att skapa splittring bland de afrikanska sydafrikanerna. Blandsydafrikanerna och de asiatiska afrikanerna bodde i bostadsområden i städerna som låg mellan de europeiska och de afrikanska afrikanernas. De fungerade alltså som en slags mur eller buffertzonen mellan samhällets mest och minst privilegierade.

Inspirerade av Mahatma Gandhi kämpade ANC med ickevåldsmetoder såsom demonstrationer och strejker. Detta gav de dock upp efter Sharpeville-massakern 1960 då poliser sköt ner hundratals demonstranter som protesterade mot de passlagar som hindrade dem från att resa och bosätta sig fritt. ANC och andra organisationer förbjöds och Nelson Mandela fängslades. Sydafrika lämnade 1961 det brittiska samväldet som en protest mot att Storbritanniens premiärminister kritiserat massakern. Motståndet mot regimen kom alltså både från de afrikanska sydafrikanerna och från internationellt håll men det fanns även inom regimen. FN krävde att alla medlemsländer skulle bryta sina diplomatiska relationer samt affärer med landet och de utländska investerarna flydde landet. Många politiska motståndare till regimen flydde och verkade därefter i exil.

Efter oljekrisen 1973 drabbades Sydafrika av ekonomisk kris. Urladdningen kom i Soweto, en förort till Johannesburg, 1976, då polisen sköt ner skolbarn som protesterade mot att afrikaans skulle bli ett obligatoriskt språk i skolan. Oroligheterna spred sig över landet och staten svarade med mera våld men lyckades ändå inte helt kväsa protesterna. Vissa bantustans förklarades självständiga stater. Detta för att den sydafrikanska regeringen helt enkelt skulle bli av med ”problemet med de svarta”. För att möta kraven på demokratisering infördes ett trekammarparlament för ”vita”, ”färgade” och ”indier”. De två sistnämnda grupperna bojkottade dock detta då det fortfarande byggde på ett samhälle strikt indelat i raser. De krävde istället tillsammans med kyrkor, fackföreningar och civila organisationer en verklig demokratisering. Svaret blev något som nästan kan liknas vid en militärstat och graden av statligt våld ökade. Townshopen växte liksom de olagliga bosättningarna. Ekonomin fortsatte vara i kris bland annat på grund av internationella sanktioner. Landets företag som förut stött regeringen helhjärtat öppnade upp för förhandlingar med de afrikanska sydafrikanerna för att få mer rörlig arbetskraft och regeringen blev nu tvungen till informella förhandlingar. När F.W de Klerk kom till makten 1989 uttalade han att ANC var den enda organisation som hade tillräcklig moralisk auktoritet för att sitta i förhandlingar med regeringen. Mandela släpptes ur fängelse och politiska aktivister i exil kunde återvända till Sydafrika.

Kiloh kallar som tidigare nämnts Sovjetunionen och Sydafrika för de två före detta ”evil empires”.²⁷ Hon menar att det samhälle som apartheid skapat med totalt skilda samhällsgrupper baserat på etnicitet är och har varit det största hindret mot den sydafrikanska demokratin. Kiloh skriver att övergången från auktoritärt styre till demokratiskt är lättast att göra om man gör den med förhandlingar på elitnivå och inte med massorna inblandade. Precis denna väg tog Sydafrika. Man förhandlade på elitnivå och var noga med att tillgodose den gamla elitens krav. Resultatet blir enligt Kiloh en minimalistisk demokrati som fokuserar främst på procedurer och inte omtransformerar hela samhället.²⁸ Huruvida detta stämmer på Sydafrika nämner hon dock inte och hennes redogörelse slutar vid 1994 års val.

Resultatet av förhandlingarna i Sydafrika blev efter många turer och mycket våld att alla parter inkluderades och att många av de strukturer som funnits i det gamla samhället fanns kvar. Man omdistribuerade inte heller några resurser. Resultatet blev enligt Kiloh en pakt mellan gamla och nya eliter. För att transitionen skulle lyckas var dock parterna tvungna att disciplinera sina radikala falanger vilket alla hade svårt med. 1994 genomfördes de första fria valen och ANC segrade stort och blev ledare för en samlingsregering som ledde landet till nästa val 1999. I samband med att den nya konstitutionen antogs 1996 lämnade dock det gamla styrande nationalistpartiet regeringen. Även i valet 1999 segrade ANC med 66% av rösterna. Dock nådde man inte upp till de 2/3 som krävs för att ändra grundlagar. Nelson Mandela avgick som president och efterträddes av Tabo Mbeki.

2.4 Skolsystemet i Sydafrika före 1994

Det sydafrikanska utbildningssystemet under 1900-talet har naturligtvis varit starkt präglad av apartheid.²⁹ Medan den europeiska maktägande minoriteten haft tillgång till elitskolor med västerländsk standard (s.k. ”Model C Schools”), har situationen för de afrikanska och till viss del också asiatiska och blandafrikanska barnen sett helt annorlunda ut. Ända fram till 1980-talet drevs de afrikanska skolorna – i den mån de överhuvudtaget fanns – enbart för att fostra människor som kunde användas som arbetskraft för de europeiska sydafrikanernas intressen.

Denna ändamålsinriktade undervisning började på 1940-talet som en följd av urbanisering och industrialisering – arbetarna behövde känna till och lära sig värdet av punktlighet och lönearbete, för att på ett effektivt sätt kunna användas i industrin. Från och med 1953 fick de afrikanska sydafrikanerna genom en ny lag, Bantu Education Act, en helt ny skolgång, där det

²⁷ Kiloh, s. 294

²⁸ Se Kiloh, s. 312

satsades på det som kallades ”bantukultur”, sånger och stamtraditioner. Undervisningen i hela primärskolan skulle vara på modersmålet. Jordbruk och hantverk skulle finnas på schemat i alla afrikanska skolor. Skolsystemet skulle dessutom finansieras av afrikanerna själva. Var och en inser hur begränsade resurserna kom att bli i de afrikanska skolorna. 1969 var förhållandet mellan hur mycket som satsades på europeiska respektive afrikanska skolbarn i Sydafrika 20:1. Ungefär tre fjärdedelar av barnen i de afrikanska skolorna gick inte ens igenom de fyra första klasserna, och förblev därför så gott som analfabeter.

På 1970-talet stärktes missnöjet med den orättvisa utbildningen och det uppstod större konflikter. Soweto-upproret 1976 betraktas som kulmen på detta missnöje, då en reform om obligatoriska studier för alla i afrikaans just hade införts. Polis sköt mot och dödade flera av demonstranterna och händelsen ökade omvärldens uppmärksamhet och fördömanden av apartheidssystemet.

Stämningarna under 1970-talet gjorde att många afrikanska elever helt sonika avstod från undervisning. Sydafrikas demokratiserings- och jämlikhetsprocess lider av det idag, eftersom det blir problem med ett jämnt tilldelande av arbetsposter då det saknas kvalificerad arbetskraft. Skolsystemet befann sig fortfarande i mitten av 1990-talet i en djup kris och de stora kvalitetsskillnaderna mellan skolorna förutspåddes ta lång tid att komma till rätta med och arbeta bort.

2.5 Skolsystemet i Sydafrika efter 1994

När den ANC-ledda samlingsregeringen tillträdde 1994 hade utbildningsfrågan hög prioritet.³⁰ Skolgången blev obligatorisk för alla i tio år och målet sades vara att den skulle vara kostnadsfri. Regeringen inrättade ett ministerium för utbildning som täckte alla etniska grupper och en ny läroplan började utarbetas. Man tog bland annat bort rasistiska formuleringar.

Efter detta har arbetet fortsatt med att ta fram en helt ny läroplan. Grunden i denna läroplan är något som man kallar OBE, Outcomes Based Education. Det handlar om att alla elever ska kunna nå sin maximala inlärningspotential genom att sätta upp mål som eleven sen når under sin inlärningsprocess. Processbegreppet är viktigt och inläringen ska ske genom en elevcentrerad och elevaktiv undervisning. Man påpekar att OBE-systemet är inspirerat av konstitutionen och att inläringen ska nås genom en demokratisk process. Mål som ska

²⁹ Följande avsnitt bygger på Palmberg, Mai, ”Utbildning som ger lika möjligheter”, i Palmberg, Mai & Strand, Per, *Sydafrika – en regnbågsnation föds*, Stockholm 1995

uppnås är kritiskt tänkande, problemlösningsförmåga, samarbetsförmåga (både i skolan och samhället), organisera aktiviteter, kritiskt utvärdera information, bli effektiva kommunikatörer, kunna använda tekniska hjälpmedel, visa hänsyn mot miljön och andra samt kunna se att världen är sammansatt av system som är beroende av varandra.³¹

För att kunna nå dessa mål måste eleverna utveckla en mängd strategier för att lära, vara med och agera som ansvarstagande medborgare i olika sammanhang, vara känsliga för olika kulturer och uttryckssätt, ha entreprenörskvalitéer samt kunna välja väg i livet.³² OBE handlar om vad en elev kommer att kunna göra som ett resultat av sin utbildning. Det handlar både om den inre utvecklingen och om beteendet. Outcome definieras som mål, syfte och slutprodukt.³³

Läroplanen är uppdelad i grade 0-9 och 10-12. Skolorna ser ut som följer: Klass 1-7 går i en skola (primary school) och 8-10 eller 8-12 (secondary school eller high school) i en annan. På många ställen på landsbygden finns det bara till klass 10 som är det obligatoriska. I klass 10 väljer eleverna också en slags inriktning, till exempel Economic management eller Science. I klass 9 och 12 skriver man stora prov i alla ämnen. I klass 9 för att se vilken inriktning man kommer in på och i klass 12 liknas det vid en studentexamen. Dessa prov är nationella och mycket av undervisningen går därför ut på att förbereda studenterna för dessa.

Vi har valt att titta på den senare läroplanen då det är dessa stadier vi utbildas för att undervisa i. Läroplanen finns i en så kallad Overview och det finns en för varje ämne, något som skulle kunna liknas med en riktigt tjock kursplan. Dessutom finns det mycket detaljerade dokument om vad som ska tas upp i varje årskurs samt hur bedömningen av elevens kunskap lämpligen ska utföras.

Situationen med jämlikhet mellan de olika etniska grupperna är tyvärr ännu inte uppnådd, vilket vi själva har erfarit. Alla skolor får pengar till lönen för ett visst antal lärare och kommunen betalar för el, vatten (om detta finns) och lokaler. Allt annat finansieras genom skolavgifter och donationer. Skolavgifterna varierar väldigt mellan skolorna. På de skolor vi har besökt har den varit allt mellan 120 till 4500 rand om året. Det finns ett lagstadgat system för hur mycket en förälder måste betala i förhållande till sin årsinkomst och många behöver således inte betala alls. Det antal lärare som finns är också långt ifrån tillräckligt. Till exempel undervisade vi två veckor på en high school med 950 elever och 24 lärare. Detta innebär

³⁰ De faktamässiga uppgifterna i följande avsnitt har vi hämtat från *Nationalencyklopedien*, uppslagsord "Sydafrika"; och *Education White Paper 4*, Department of Education, Pretoria, 1998, s. 16

³¹ Se National Curriculum, s. 7

³² Ibid. s. 8

³³ Bertram, Carol, Fotheringham, Romy, Harley, Ken, *Curriculum studies*, Pietermaritzburg 2000, s. 67

klasser på mellan 40 och 50 elever. Eleverna har naturligtvis inga egna böcker. Lösningarna har på de flesta ställen blivit så kallade worksheets, det vill säga text och arbetsblad som kopieras och delas ut av läraren. På någon skola har man lyckas få donationer till att köpa in uppsättningar av läroböcker som eleverna kan använda två och två under lektionerna. Klassrummen i de asiatiskafrikanska och europeiskafrikanska skolorna är i regel från apartheidtiden då klasserna var på ungefär 25 elever, något som har lett till att de idag är på tok för små. Referenslitteratur är det dåligt ställt med och om bibliotek finns på skolan är det mycket fattigt på böcker; de som finns är i regel gamla och inaktuella. Datorer är på många skolor en bristvara och vi har upplevt att även kunskapen om hur de används eller kan användas ofta saknas. Kartor, jordglober, overheadapparater, hela tavlor att skriva på och så vidare är också bristvara. I många skolor har vi också upplevt att bristen på kunskap och initiativförmåga varit slående. Till exempel har vi sett nya overheadapparater stå oanvända därför att ingen vet eller bryr sig om att använda dem och datorer används i vissa fall endast till att lärarna lägger patienser på dem. Utmaningarna är således många och vägen lång till en demokratisk skola för alla.

Arvet från apartheid är en av de största utmaningarna för den sydafrikanska skolan. Det har lämnat en skola uppdelad efter etnisk tillhörighet och med mycket olika standard och utbildningsgrad för lärarna. Detta är något vi har upplevt i allra högsta grad. De flesta lärarna med afrikanskt ursprung (som i regel är de enda lärarna i afrikanska skolor) är utbildade efter 1990 och de olika etniska grupperna har inte gått vid samma universitet. Kvaliteten i deras utbildningar kan således variera mycket. De skolor som är dominerade av asiatiska sydafrikaner och europeiska sydafrikaner fanns också före demokratiseringen och hade då gott om resurser. När det gäller de afrikanska sydafrikanernas skolor vittnas det om att de innan 1994 ofta var under träd, utan vatten och el.

Ett annat problem – förutom de rent materiella – för att nå läroplanens mål är ”the way which the official curriculum is delivered”. Många lärare har helt enkelt inte utbildning eller resurser för att kunna följa styrdokumentet, en diskussion som känns igen från den svenska skoldebatten.³⁴

³⁴ National curriculum, s. 2

3 Analys och tolkning av materialet

3.1 Analysinstrument och metod

Vi har valt att göra en kvalitativ undersökning. Den ansats vi använt oss av för att analysera vårt material om demokrati i skolan är fenomenografi. Denna kan bäst sammanfattas som forskning om uppfattningar. Vi tittar alltså på de uppfattningar som lärare i den sydafrikanska skolan har av demokrati i skolan. Enligt Uljens³⁵ utgår fenomenografin från ett bestämt sätt att se på människan i världen. Människors uppfattningar konstituerar delvis den verklighet vi alla lever i men alla människor tillskriver företeelsen, i vårt fall demokrati, olika innebörd. Vi vill således beskriva, analysera, tolka och försöka förstå lärares uppfattningar av demokrati i Sydafrika. Vi är alltså intresserade av lärarnas oreflekterade uppfattningar, inte deras åsikter.

Om vi som lärare vet hur människor förstår företeelser i sin omvärld blir det lättare för oss att undervisa om dessa företeelser. Fenomenografiska undersökningar har därför enligt Uljens ett "orubbligt egenvärde".³⁶ Man är inte intresserad av om uppfattningarna som undersöks stämmer överens med verkligheten eller inte utan man vill endast få fram en variation av uppfattningar som en speciell grupp människor, i det här fallet sydafrikanska lärare, har av ett fenomen. Verklighetens betydelse och mening konstitueras av människornas uppfattande av den: "Objektets mening konstitueras genom människans tolkning."³⁷

Forskarens roll i detta är diskutabel. "Problemet" är att forskaren har en förförståelse och att olika forskare kanske tolkar samma material på olika sätt. Denna förförståelse är dock också det som gör att forskaren överhuvudtaget har en möjlighet att tolka och förstå enligt fenomenografin.

Vi studerar alltså uppfattningar, inte hur någonting nödvändigtvis förhåller sig. En uppfattning är något som inte varit föremål för reflexion hos individen, något som är underförstått. Uppfattningarna är den grund som vi utgår ifrån när vi handlar och resonerar. Intressant för vår undersökning är här Uljens resonemang att desto oklarare en individ finner begreppet, desto aktivare försöker hon att tillskriva det mening. De som alltså svarar snabbt och säkert kanske tar begreppet mer för givet och har därmed en mer oreflekterad hållning till det.

³⁵ Uljens, Mikael, *Fenomenografi – forskning om uppfattningar*, Lund 1989

³⁶ Uljens s. 14

³⁷ Uljens s. 14

Inom fenomenografin både dekontextualiserar och kontextualiserar man. Forskaren eller för den delen intervjupersonen kan dekontextualisera uppfattningarna, skiljer dem från sin kontext, för att kunna jämföra dem sinsemellan. Efter detta kontextualiseras uppfattningarna på nytt. På detta sätt kan man använda sig av uppfattningarna även i andra kontexter än de ursprungliga. Innehåll, kontext och form analyseras i relation till varandra.

Demokrati är ett sekundärt fenomen. Det innebär att det av forskaren inte kan avgränsas innehållsmässigt (se till exempel Ichilov och Helldin i teori och forskningsöversikt ovan s. 8). Fenomenet konstitueras genom en social verklighet och uttrycks genom språket. Innebörden av fenomenet varierar från individ till individ. Ett problem med fenomenografin är huruvida man lyckas resonera kring samma fenomen. Detta är kanske också lite av fenomenografins mening eller det resultat man kommer fram till.

För att genomföra vår undersökning av demokratisynen på sydafrikanska skolor har vi valt att intervjua tolv lärare på fyra olika skolor. Då Sydafrika är ett land med tydliga etniska och kulturella skillnader har vi försökt att få en spridning av våra intervjuobjekt mellan olika befolkningsgrupper samt mellan land och stad.³⁸ Intervjuerna är genomförda på fyra olika skolor. Den ”indiska” urbana skolan består av tre indiska lärare (lärare 2, 3 och 5) och en färgad, till hälften indier (lärare 4). Vi har intervjuat tre lärare tillhörande zulustammen (lärare 1, 6 och 7) och en tillhörande xhosastammen (lärare 8), samtliga jobbade på ”svarta” rurala skolor. Vi besökte också en ”vit” urban skola där vi intervjuade tre afrikaanstalande lärare (lärare 9, 10 och 11) samt en engelsktalande (lärare 12). Skolorna som vi genomförde intervjuerna på ligger samtliga i provinsen KwaZulu Natal i östra Sydafrika.

De sydafrikanska lärarna med europeiskt ursprung jobbade på en skola med afrikaans som huvudspråk. Detta innebär att all undervisning där genomförs på detta språk och att alla eleverna har afrikaans som modersmål eller pratar det flytande. Alla våra informanter där var

³⁸ Svarta, vita, indier och färgade: dessa är de fyra grupper som apartheidsystemet byggde på och som fortfarande genomsyrar mycket i landet. För förståelsen av den sociala situationen ska här ges en ytligare genomgång.

I Sydafrika finns både ”afrikaaner” och ”afrikaner”. Afrikaaner är de så kallade boerna, ättlingar från de holländare som först kom till landet. De talar afrikaans. Vi väljer därför att i detta arbete benämna de afrikaanstalande med enbart europeiskt ursprung för europeiska sydafrikaner. I landet bor också en stor grupp med brittiska förfäder och engelska som modersmål. Engelska har i landet blivit ett samlings- och kommunikationsspråk. När vi pratar om europeiska sydafrikaner menar vi båda grupperna. Det är också diskussioner om vad man ska kalla de som under apartheidregimen benämndes svarta. De tillhör många olika stammar och talar olika modersmål. Vi benämner dem afrikanska sydafrikaner. Det finns också i Sydafrika en grupp som vi kallar asiatiska sydafrikaner. Här ingår den befolkning som under 1800-talet ”importerades” från Indien av briter för att jobba på sockerplantagen. Dessa talar dock olika språk och har olika religioner. I Sydafrika finns också de så kallade färgade, det vill säga personer som har sitt ursprung i flera av de ovan nämnda grupperna. Majoriteten av dessa människor har afrikaans som modersmål. Vi kallar dem blandsydafrikaner.

kvinnor i varierande åldrar. Skolavgiften är 4500 rand (en rand är ungefär 1,20 kronor) om året och skolan är relativt välutrustad med sydafrikanska mått mätt.

Vidare genomförde vi fyra intervjuer på en före detta ”indisk” skola i Port Shepstone. Före detta skriver vi därför att skolan nu utgörs till hälften av elever som är afrikanska sydafrikaner. Undervisningen sker på engelska. Merparten av lärarna är asiatiska sydafrikaner. Här intervjuade vi två män och två kvinnor i varierande åldrar. Skolavgiften är 900 rand om året, dock har många elever svårt att betala denna summa, många betalar inget alls. Resurserna på skolan är därför knappa.

En intervju genomfördes på en skola med enbart afrikanska sydafrikaner som lärare och elever ute på landsbygden med en manlig lärare. De andra tre intervjuerna genomfördes på en annan landsbygdsskola (också med enbart afrikanska sydafrikaner som lärare och elever). Här intervjuade vi två kvinnor och en man. Skolavgiften är 120 rand om året på båda skolorna men trots den låga avgiften kan få elever betala och framför allt på den sistnämnda skolan var resurserna mycket knappa. På ingen av skolorna finns till exempel rent vatten utan endast regnvatten, inga vattentoaletter, och så vidare.

Som synes är det stora olikheter i standarden mellan de olika skolorna. Detta har naturligtvis att göra med det tidigare förtrycket av alla sydafrikaner utan europeiskt ursprung under apartheidtiden. Strukturerna tar tid att ändra, och orättvisorna avspeglas alltså fortfarande i stora skillnader på resurser, utbildning av lärare etc i skolorna.

Ett urvalskriterium när det gällde lärare var också att de skulle undervisa i ämnen som kunde beröra ideologiska frågor som demokrati: engelska, Life Orientation (en blandning av samhällskunskap, biologi, historia, kulturhistoria, religion, med praktisk inriktning), Human and Social Sciences (geografi och historia, med inslag av det vi kallar samhällskunskap) och Arts and Culture (konst- och kulturhistoria med både teoretiska och praktiska inslag).

Skälet till att vi valde muntliga intervjuer istället för skriftlig enkät var att vi förväntade oss större spontanitet i svaren, och att muntliga intervjuer dessutom ger möjligheten att låta intervjupersonerna utveckla tankegångar som är extra intressanta. Vi lät intervjuerna byggas upp kring ett antal centrala frågor relaterade till demokrati. Dessa frågor ställde vi dock inte alltid i samma ordning och vi formulerade dem inte ens alltid på samma sätt. Vi är medvetna om att det kan innebära brister utifrån ett källkritiskt perspektiv, och att det kan vara svårare att bedöma och jämföra olikheter i svaren om frågorna inte är ställda på samma sätt. Men

fördelarna är att mer öppna och ostrukturerade samtal kan leda till mer kreativa och öppen hjärtiga svar.³⁹

Innan vi närmare går in på våra intervjufrågor vill vi redogöra för några av de övriga förutsättningarna för intervjuerna. Intervjuerna hölls i enrum och spelades in på minibandspelare. De medverkande hade i förväg informerats såväl muntligt som skriftligt om vad intervjun skulle handla om, och de hade garanterats att alla namn, såväl på personer som skola, av diskretionsskäl skulle göras fiktiva i uppsatsen (se bilaga 1). Vi bad dem också inledningsvis fylla i en enkät med uppgifter om skola, ämne, år inom yrket, utbildning, kulturell tillhörighet och förstaspråk (se bilaga 2). Detta för att få möjligheten att knyta intervjuresultaten till olika variabler, för att om möjligt se grupprelaterade tendenser bland uppfattningarna. Vi ville också att intervjupersonerna skulle slippa få den typen av frågor muntligt, för att undvika att ge intervjuerna ett inledande drag av ”förhör”.

Frågorna vi byggde intervjuerna på var:

1. Hur definierar du begreppet demokrati?
2. Hur definierar du begreppet demokratisk medborgare?
3. Hur ser du på skolans uppdrag att fostra demokratiska medborgare och hur kan skolan göra för att uppnå detta?
4. Vad är en demokratisk skola för dig?
5. Finns det ett samband mellan demokrati och det nya skolsystemet OBE?
6. Hur undervisar du om demokrati i ditt ämne?
7. Går det att tillämpa äga i en demokratisk skola?
8. Ser du några problem med demokrati i skolan?

Vi ville med dessa frågor få med så många aspekter som möjligt kring demokrati i skolan. Frågan om äga i skolan blev aktuell för oss efter att ha observerat och själva erfarit hur detta tillämpats på olika skolor vi praktiserade på, trots att skolaga varit förbjudet i Sydafrika sedan 1996.

Några källkritiska synpunkter som vi tagit i beaktande när vi analyserat intervjuerna ska här också redovisas. Språket är en viktig aspekt. Lärarna från den vita och den indiska skolan talar samtliga flytande engelska, det gör däremot ingen av lärarna från de svarta skolorna. Denna skillnad kan innebära att de uppfattningar som härhör från de svarta lärarna är svårare

³⁹ Se Halvorsen, Knut, *Samhällsvetenskaplig metod*, Lund, 1992, s. 85f

för oss att tolka och kanske lättare hamnar i en kategori med mindre nyanserade och utvecklade uppfattningar.

En ytterligare faktor som kan ha haft betydelse går att koppla till historien och arvet från apartheidtiden. Även om det kan verka märkligt för en svensk betraktare etablerar fortfarande den etniska tillhörigheten i hög grad mentala maktrelationer; vad vi vill mena är att det faktum att vi båda tillhör den europeiska, västerländska kulturen i en del intervjusammanhang kan ha givit oss en maktposition – i synnerhet gentemot lärare från etniskt afrikanska grupper, som fortfarande kan ha en tendens att visa överdriven respekt för personer med europeiskt ursprung. Detta var också något som vi tyckte oss märka när vi genomförde intervjuerna.

Som tidigare nämnts ville vi att intervjusituationen skulle framstå som så avspänd och informell som möjligt. Något som vi i efterhand förstått verkade delvis förödande på denna ansats var vår ständigt inledande fråga ”Do you agree with this recording?”, en fråga som vi ändå ansåg borde finnas med på bandet av varje intervju för att undvika missförstånd kring inspelningsrätten i efterhand. En sådan fråga kan ha gjort att stämningen blev onödigt spänd och formell i några av intervjuerna, åtminstone till en början.

En annan iakttagelse gäller en genusaspekt, vem som genomförde intervjun. Vi valde att dela upp intervjuerna mellan oss. En tendens var att intervjuerna blev stelare och mer formella då Acke Hulstberg höll i dem, att de intervjuade personerna mer ”höll sig på sin vakt” och var mindre öppna i sina svar. Möjligen berodde detta på att manspersoner i Sydafrika betraktas med mer respekt, eftersom landet fortfarande i hög utsträckning måste beskrivas som ett utpräglat patriarkalt samhälle.

Vår analys av materialet har mynnat ut i fyra stycken underkategorier: uppfattningar av begreppet demokrati, uppfattningar av begreppet demokratisk medborgare, uppfattningar av demokrati i skolan samt uppfattningar kring bruket av äga i en demokratisk skola.

3.2 Uppfattningar av begreppet demokrati

Vi identifierade många olika uppfattningar av demokratibegreppet i samhället. Dessa rör aspekter såsom rättigheter, frihet, jämlikhet, möjligheter, extra stöd till förut utsatta grupper, begreppskritik, demokrati i många olika organisationer/system som man ingår i. Vi ordnar dessa hierarkiskt från en smal/minimalistisk till en bred/maximalistisk demokratidefinition, begrepp vi redogjort för i vår inledning.

3.2.1 Smal/minimalistisk demokratidefinition

Här identifieras de uppfattningar som hör hemma i en smal/minimalistisk demokratidefinition. Den behandlar uppfattningar som rör så kallade formella aspekter, det vill säga lagstadgade rättigheter som ses som minimikrav för att en stat ska kunna kalla sig demokratisk.

- Demokrati betyder att människor oavsett kulturell tillhörighet tillåts rösta: “democracy mean allowing people of all culture to vote, mean having a say in the government”⁴⁰
- Demokrati är frihet att rösta: “freedom to vote”⁴¹
- Demokrati är styre enligt folkets vilja: “ruling according to the will of people”⁴²
- Demokrati betyder att folket har möjlighet att ge sina synpunkter på hur samhället ska styras: “people [...] are given the chance to give their views on how to rule that society”⁴³
- Demokrati betyder att folket har rättigheter, rätt att rösta, rätt till gratis undervisning, åsiktsfrihet: “democracy means that people have rights, one right to vote, right to free education, right to help, [...] freedom of speech”⁴⁴

3.2.2 Bred /maximalistisk demokratidefinition

Här återfinns uppfattningar som härhör från en bredare demokratidefinition än den som enbart är begränsad till det politiska. Här ses demokrati som något som rör alla sfärer i samhället.

Det är t ex inget krav inom den smala demokratidefinitionen att alla ska ha lika möjligheter eller att missgynnade grupper ska få extra stöd. Detta hör hemma i den mer välfärdsorienterade breda demokratidefinitionen.

- Demokrati handlar om att slippa förtryck: ”democracy is the way of doing things without being oppressed or [...] without being chased by somebody [...] without being guarded by somebody with a gun next to you so you are afraid”⁴⁵
- Demokrati handlar om lika rättigheter, men också att personer som förr varit diskriminerade nu ges extra stöd: “kind of equal rights thing, but where people who were historically disadvantaged [...] having some kind of extra strenght”⁴⁶
- Demokrati är jämställdhet: “gender equality”⁴⁷

⁴⁰ Lärare 2

⁴¹ Lärare 4

⁴² Lärare 6

⁴³ Lärare 7

⁴⁴ Lärare 8

⁴⁵ Lärare 1

⁴⁶ Lärare 3

⁴⁷ Lärare 4

- Positiv särbehandling tillämpas i ett demokratiskt samhälle: “democracy [...] mean to support things like affirmative action, where more opportunities are given to those who were discriminated against in the past”⁴⁸
- Demokrati betyder att alla har något att säga till om i alla de organisationer och system som de ingår i: “democracy means giving everybody a say in any system”⁴⁹
- Demokrati kommer från folket, för folket, och verkar i folkets intresse: “it’s something coming from the people for the people, in the interest of the people”⁵⁰
- Demokrati innebär att alla är på samma nivå: “democracy is where everybody is on a same level”⁵¹
- Demokrati innebär att du är en egen grupp, att du kan arbeta för dig själv, men att alla har lika rättigheter: “democracy to me means that you are a group on your own, you can work on your own, you can stay on your own, but equal rights”⁵²
- Demokrati är rättigheten för var och en att kunna förverkliga sig själv och att kunna ta del av alla möjligheter som landet erbjuder: “democracy is the right of each and every person living in South Africa to be the most that they can be, and to have all the opportunities offered in our country”⁵³
- Demokrati är ett överexploaterat ord, en term som är svår att verkligen få grepp om, för mig betyder det jämlikhet: “a very overused word [...] it is a very difficult term to actually come to grips with and for me democracy equals equality”⁵⁴
- Demokrati är en rättighet under ansvar: “with those rights also comes responsibility to actually monitor those rights, [...] it’s a responsible right”⁵⁵
- Det handlar om att acceptera majoritetsstyre men att det ändå är viktigt att lyssna till minoriteten.⁵⁶
- Extra stöd till missgynnade grupper såsom kvinnor och handikappade. ”You can start with saying... umm... kind of equal rights thing, but where people who have been historically disadvantaged, like in terms of gender, in terms of race, in terms of disability, having some kind of extra given strength”.⁵⁷

⁴⁸ Lärare 4

⁴⁹ Lärare 5

⁵⁰ Lärare 5

⁵¹ Lärare 9

⁵² Lärare 10

⁵³ Lärare 11

⁵⁴ Lärare 12

⁵⁵ Lärare 12

⁵⁶ Lärare 2

⁵⁷ Lärare 3

3.2.3 Tolkning

När det gäller de uppfattningar som kan ses som smala definitioner av demokrati så är det intressanta att till skillnad från de teoretiker som utvecklat dessa så tar de sydafrikanska lärarna också upp etnicitet. Något som föga förvånar oss men som sällan beaktas i internationella teorier.

När det gäller uppfattningarna som vi kategoriserar som hemmahörande i den breda demokratidefinitionen så är det slående hur mycket landets historia slår igenom. Ord som förtryck, förr diskriminerad, rädsla och så vidare nämns ofta. Intressant är också att positiv särbehandling, sk "affirmative action", nämns i samband med demokratisering, något som väl stämmer in på de teorier som hävdar att välfärd är viktigt för utvecklandet av ett demokratisk samhälle. Att det fortfarande finns rasistiska inslag i det sydafrikanska samhället lyser igenom i en uppfattning som den att demokrati handlar om att alla har rätt att hålla sig till sin egen grupp.

Om vi tittar på etnisk tillhörighet så ser vi att inga av lärarna med europeiskt ursprung har uttryckt uppfattningar som hör hemma i en minimalistisk demokratidefinition. En av förklaringarna till detta tror vi kan vara att detta är givna saker för dem. De har alltid haft rätt att rösta, rätt att uttrycka sina åsikter osv. Det kan också ha med utbildning att göra då de inte har gått vid samma universitet som lärare från andra etniska grupper. En annan intressant koppling är det som Uljens pratar om (se ovan) då han menar att ju kortare svar desto mer för givet tar man ett begrepp. Samtliga sydafrikaner med europeisk bakgrund uttrycker längre uppfattningar av varierande art som behandlar bland annat självförverkligande. De är också de som uttrycker sig kritiskt till själva begreppet och anser bland annat att det är "an overused word"⁵⁸

Vidare återfinns endast en uppfattning uttryckt av en afrikansk sydafrikansk lärare under den maximalistiska demokratidefinitionen. Den uppfattningen handlar om att slippa förtryck och rädsla. Åter igen får Uljens resonemang ett förklaringsvärde. Intressant vore också i detta sammanhang att studera de afrikanska lärarnas utbildning för att se om en förklaring eventuellt kan finnas där. Det mest väsentliga i detta sammanhang är väl dock frågan om vilken betydelse avsaknaden av en bred demokratidefinition bland afrikanska lärare får för deras afrikanska, ofta fattiga, landsbygdselever och deras förmåga att ta tillvara de rättigheter de så nyligen förvärvat i samhället.

3.3 Uppfattningar av begreppet demokratisk medborgare

Demokratisk medborgare är ett begrepp som gärna återkommer i skolans styrdokument, i Sverige såväl som i Sydafrika. Ett viktigt och återkommande budskap är att en av skolans huvuduppgifter är att fostra eleverna till demokratiska medborgare. Därför anser vi det angeläget att undersöka vilka uppfattningar som kan urskiljas bland lärarna kring detta begrepp.

När det gäller aspekten som rör demokratin som bestående av demokratiska medborgare finns det både är-uppfattningar och bör-uppfattningar. Med är-uppfattningar menar vi de som har ett konkret svar som t ex att demokratisk medborgare är den som har rätt att rösta. Dessa uppfattningar rör odiskutabla faktiska förhållanden i samhället, grundpelare i ett demokratiskt statsskick. Bör-uppfattningarna däremot handlar om hur en demokratisk medborgare bör vara för att demokratin ska fungera, stabiliseras och utvecklas. Det behöver alltså inte vara förhållanden som har sin faktiska grund i verkligheten ute i samhället, utan utgår från normativa/idealistiska uppfattningar om hur ”det borde vara”, och det alldeles oavsett ”hur det är”.

3.3.1 Är-uppfattningar

Bland är-uppfattningarna vill vi markera en skillnad mellan sådana som utgår från det uppenbara kriteriet rösträtt, och sådana som utgår från föreställningen att demokrati bygger på att medborgaren har även andra rättigheter/friheter.

En person som har rättighet att delta i valet av politiska representanter

- Någon som tillåts att rösta: ”being allowed to vote”⁵⁹
- Någon som har möjlighet att rösta: ”to be able to vote”⁶⁰
- Någon med rättigheten att rösta: “the right to vote”⁶¹
- Någon som får rösta: ”one who is given a vote to a degree”⁶²
- Någon som tillåts vara delaktig i beslut rörande samhället: “is contributing or cooperating or is given the right to express or to be involved [...] participate fully and give your opinion”⁶³

⁵⁸ Lärare 12

⁵⁹ Lärare 2

⁶⁰ Lärare 11

⁶¹ Lärare 8

⁶² Lärare 5

⁶³ Lärare 7

- Någon med rättigheten att säga vad han känner, rättigheten att utse en representant för sina åsikter: "a certain say about what you feel [...] by voting, [...] you vote for the person [...] that you feel will represent your feelings"⁶⁴
- Någon med särskilda rättigheter och privilegier: "to be able to have certain rights and privileges"⁶⁵

En person som har vissa friheter

- Någon som åtnjuter friheter: "freedom of choices, [...] freedom of speech, [...] freedom of living wherever he chooses to live, freedom of attending a school that he wants his children to attend, [...] freedom of press, freedom of speech"⁶⁶
- Någon som har rätt till frihet: "the right to be free"⁶⁷
- Någon som tillåts tänka fritt och leva sitt liv efter eget val: "you can think for yourself, you can live what you think"⁶⁸

3.3.2 Bör-uppfattningar

Här har vi definierat uppfattningar som är normativa. Detta är hur lärarna anser att det borde vara, inte hur det är. Uppfattningarna delade vi in i sådana som var relaterade till frihet, vilket så gott som alla var. Skiljelinjen här går mellan uppfattningar som fokuserar friheten och uppfattningar som fokuserar på ansvar för friheten – ämnet frihet är alltså allmänt genomgående i uppfattningarna kring begreppet "demokratisk medborgare", med ett undantag redovisat sist.

En person som är "fri"

- Någon som tror på landets konstitution och respekterar lagarna: "who believe in the constitution of the country or respect laws of the country"⁶⁹
- Någon som delar uppfattningen om individens lika rättigheter: "citizen is given an equal right"⁷⁰

Frihetstanken ligger också bakom en uppfattning som:

⁶⁴ Lärare 9

⁶⁵ Lärare 11

⁶⁶ Lärare 5

⁶⁷ Lärare 8

⁶⁸ Lärare 10

⁶⁹ Lärare 6

⁷⁰ Lärare 2

- Någon som lever i ett samhälle där han har möjligheten att förverkliga sina drömmar: "to be able to live in a society where they can fulfill their dreams"⁷¹

En person som vårdar och tar ansvar för demokratin

- Någon som är medveten om sina rättigheter, men också om det ansvar och de skyldigheter som medföljer: "one who is very aware of his or her rights, but also aware of the responsibilities that go with it"⁷²
- Att känna till sina rättigheter, men inte missbruka dem: "to know your rights, but not abuse your rights"⁷³
- Någon som också tar hänsyn till uppfattningar som står i minoritet: "the minority should not be ignored"⁷⁴
- Någon som vet att ta hänsyn till andra människor i sina handlingar: "someone who sees other people, not only themselves, they see other people within their circle [...] they take everyone else's rights into consideration"⁷⁵
- Någon som accepterar de allra flesta: "I have to accept almost everybody"⁷⁶

Övrig uppfattning

- Något som har att göra med "The Rainbow Nation", en nation där många olika kulturer är representerade: "I think it's [...] something relating to Rainbow Nation [...] where all cultures are being represented as well as races"⁷⁷

3.3.3 Tolkning

Enhetligheten i svaren, det faktum att så gott som samtliga associerar till friheter på ett eller annat sätt, finner vi ganska anmärkningsvärd. Resultatet går att se i ljuset av Sydafrikas politiska historia, där frihet inte alltid varit en självklarhet för alla landets medborgare.

I bör-uppfattningarna kommer också uppfattningar som stämmer väl överens med Englands teorier fram. Dessa uppfattningar är de som ser en demokratisk medborgare som den som tar hänsyn till minoriteten samt tar hänsyn till andra människor i sina handlingar. Detta finner vi vara väl utvecklade uppfattningar och de kommer fram hos lärare med europeiskt respektive

⁷¹ Lärare 11

⁷² Lärare 3

⁷³ Lärare 4

⁷⁴ Lärare 2

⁷⁵ Lärare 12

⁷⁶ Lärare 1

⁷⁷ Lärare 1

asiatiskt ursprung. Åter igen vill vi dra en parallell till dessa gruppers utbildningskultur, till skillnad från afrikanerna som så länge varit förnekade skolgång.

Om vi åter ska koppla uppfattningar till etniska grupper så är den uppfattning som hamnar under övrig intressant. Vi har länge funderat på detta och kommit fram till att personen i fråga helt enkelt trodde att det skulle finnas ett "rätt" svar på vår fråga. Han *tror* ("I think) att det har att göra med regnbågsnationen. Att det finns ett "rätt" svar på allting var också något som vi upplevde som en förhärskande inställning i skolorna. Frågan om vad kunskap egentligen är debatterades knappast där, kunskap var helt enkelt gammal hederlig fakta, under OBE och skola i omdaning bara paketerad i en snyggare förpackning. Intressant är Sundgrens resonemang om att demokrati i första hand handlar om att ställa friheterna i centrum. Detta stöds av lärarnas uppfattningar kring vad en demokratisk medborgare är, dock framkommer det ingenstans att även eleven ses som en demokratisk medborgare och därmed åtnjuter dessa friheter.

Läroplanens budskap om att skolan ska förse eleven med förmågor och värderingar för att de ska kunna utveckla sig själva påpekas av den lärare som nämner att demokratisk medborgare är den som kan uppfylla sina drömmar.

3.4 Demokrati i skolan

Inom området demokrati i skolan kan vi urskilja fem olika kategorier av uppfattningar: Skoldemokrati som *en fråga om fakta som eleverna ska lära in eller undervisas om*, skoldemokrati som *elevernas utveckling av vissa förmågor*, skoldemokrati som *ett sätt att organisera undervisningen i klassrummet på*, skoldemokrati som *en fråga om hur man organiserar skolan* och skoldemokrati som *en fråga som rör hur läraren agerar i klassrummet*. Vi väljer att indela dessa kategorier horisontellt då det är svårt att se någon som mer utvecklad eller mer värd för utvecklandet av skoldemokrati än någon annan.

3.4.1 Demokrati i skolan som en fråga om faktainläring eller undervisning.

Skolan ses här som demokratiförmedlare på två olika nivåer. Vi delar in denna kategori hierarkiskt då uppfattningarna skiljer sig åt mellan de som ser elevens lärande och förståelse som central och de som endast ser förmedlingen av vissa budskap/fakta som central oberoende av elevens mottagande av det.

Den mer utvecklade uppfattningen ser demokrati som något som eleverna ska förstå och tillämpa:

- Eleverna måste veta vad demokrati och demokratiska värden är och ha en förståelse för det: ”to develop those learners in order to know what is democracy [...] they have to get a clue as well as the understanding of it”⁷⁸
- Eleverna förstår innebörden i valsystem, att deras röst är viktig och att de valda ledarna är ansvariga inför väljarna: ”students [...] become aware your voice is important, a part of how the democratic process work and [...] the leaders obviously are responsible to you”⁷⁹
- Eleverna förstår att med rättigheter kommer skyldigheter: ”they have to realize that with every right there is a responsibility that they have to fulfill”⁸⁰
- Det är viktigt att eleverna lär sig att jämföra historien med nuet för att förstå nuet och kunna verka demokratiskt i det: ”they can compare [...] some things that were happening in the past”⁸¹
- I engelska lär man sig att tala engelska så att man kan klara sig i samhället: ”my learners should know that that is where they know how to speak english, they will be free, they will get work, they will take part in interveiws sometimes”⁸²
- Skoldemokrati kan inte införas över en natt, det måste vara en process. Först måste vi lära eleverna ”to unlearn” på grund av den skada historien orsakat: ”Democracy in school? it’s a slow process [...] we are not going to [...] get democracy in schools over a night, because apartheid [...] it took years and years, hundreds of years [...] we need to teach the learners to unlearn [...] to change their attitudes”⁸³

En mindre utvecklad variant av demokrati som innehåll är dessa uppfattningar där skoldemokrati endast ses som något som ska läras ut, men där resonemang inte förs om hur detta ska förstås eller tillämpas:

- Man undervisar om alla kulturer: ”we teach them [...] make them aware of different cultures”⁸⁴
- De undervisas inte om politik: ”we dont´t teach political issues or stuff like that”⁸⁵

⁷⁸ Lärare 11, se även lärare 1

⁷⁹ Lärare 2

⁸⁰ Lärare 11, se även lärare 2, 6, 12

⁸¹ Lärare 7, se även lärare 6, 8

⁸² Lärare 8

⁸³ Lärare 6

⁸⁴ Lärare 10, se även lärare 8, 9

⁸⁵ Lärare 10

- En demokratisk skola undervisar om politiska frågor såsom apartheid: ”we are studying the apartheid system”⁸⁶
- I en demokratisk skola undervisar man om sådant som har relevans för världen utanför skolan: ”we´ll allways be concered about making what you teach in class relevant to the outside world”⁸⁷
- Ett problem för skoldemokratin är att elever från fattig socioekonomisk bakgrund inte har så mycket att bidra med: ”they [eleverna] come from a poverty struck background, and so they couldn´t bring in much into the lesson”⁸⁸
- Lärarna undervisar om regeringskonstitutionen i vissa ämnen: ”we look at the constitution”⁸⁹
- I LO undervisas eleverna om de mänskliga rättigheterna, rättigheter och skyldigheter, sexuellt överförbara sjukdomar, brott samt hur man gör Sydafrika till ett bättre land: ”we do the bill of rights [...] we discuss in length, sexually transmitted diseases, problems and how ... what they can do to make South Africa a better country”⁹⁰
- HSS har ansvar för att eleverna utbildas i demokrati som ämne och examineras i detta.⁹¹
- Att jämföra gamla ledare är ett sätt att undervisa om demokrati: ”if we are talking with culture, so we do have some cultures related to some particular person like our royal chief, or former chief which was the late king Shaka, so they... we relate that time with these particular person”⁹²
- I LO kan eleverna ta upp ämnen som de vill diskutera: ”sometimes they come with things they would like to speak about”⁹³

3.4.2 Demokrati i skolan som en fråga om utvecklandet av förmågor hos eleverna

Här handlar det om att utveckla förmågor hos eleverna som gör att de kan verka som medborgare i en demokratisk skola och ett demokratiskt samhälle. Detta är helt i linje med uppdraget som den OBE-baserade läroplanen ger lärarna. Vi delar upp dessa uppfattningar i två kategorier som vi sorterar hierarkiskt utefter huruvida lärarna ser någon användning av förmågorna som eleverna utvecklar utanför skolan eller inte. Vi ser naturligtvis de

⁸⁶ Lärare 2

⁸⁷ Lärare 2, se även lärare 5

⁸⁸ Lärare 2

⁸⁹ Lärare 3, se även lärare 6

⁹⁰ Lärare 11

⁹¹ Lärare 1

⁹² Lärare 1

⁹³ Lärare 10, se även lärare 11

uppfattningar som ser ett användande av förvärvade förmågor i verkliga livet som mer utvecklade och därmed ”bättre”.

Förmågor

- Skolan måste få eleverna att växa: ”making them growing”⁹⁴
- En demokratisk skola lär eleverna tänka kritiskt, uttrycka sig och diskutera: ”making our learners critical thinkers”⁹⁵
- OBE är demokratisk då det bygger på att eleven inte ska köpa allt som sägs utan tänka själv och kritiskt: ”deeply assessing it whether it is true or not”⁹⁶
- I en demokratisk skola uppmuntras eleverna att säga vad de tycker och vara aktiva: ”where they are free to express their religion and beliefs”⁹⁷

Förmågor att använda i livet

- OBE är demokratiskt då det lär eleverna att kommunicera och ger dem färdigheter för att klara sig vidare i livet: ”be equipped with the necessary skills and so on for life outside of school”⁹⁸
- En demokratisk skola gör eleven medveten om att de måste tillvarata sina rättigheter, andra gör det inte nödvändigtvis åt dem: ”making you understand that others don’t always consider your own rights”⁹⁹
- I en demokratisk skola lär man eleverna att granska sin egen utgångspunkt när det gäller hur man ser på andra kulturer så att man inte återskapar historiens ojämlikheter: ”we say, you follow a guideline, what is your learnt experience, how would you change it if you were leaders”¹⁰⁰

3.4.3 Demokrati som ett sätt att organisera undervisningen

När det gäller demokrati i klassrummet identifieras det i lärarnas uppfattningar en mängd hinder för detta snarare än möjligheter att skapa ett demokratiskt klassrum. Vi anser detta identifierande av hinder som högst realistiskt, talande är dock att vi inte identifierat några uppfattningar som kan ses som lösningar eller försök till lösningar av dessa hinder. En

⁹⁴ Lärare 1

⁹⁵ Lärare 3, se även lärare 2, 8, 9, 11

⁹⁶ Lärare 7, se även lärare 5

⁹⁷ Lärare 11, se även lärare 2, 7, 11

⁹⁸ Lärare 5, se även lärare 1, 4

⁹⁹ Lärare 2, se även lärare 5

¹⁰⁰ Lärare 3

förklaring till detta som vi ser det kan vara lärarnas dåliga utbildningen och avsaknaden av en professionell lärarkår i Sydafrika. Många av uppfattningarna handlar om den så kallade "outcome based education" och de möjligheter och problem som ligger i den när det gäller utvecklandet av demokratin. Vi väljer därför att dela in uppfattningarna horisontellt utefter huruvida de identifierar ett problem eller en möjlighet.

Möjligheter

- OBE är demokratiskt då eleverna arbetar i grupp: "working in groups"¹⁰¹
- OBE är demokratiskt då det är elevcentrerat, det är inte bara läraren som matar dem med fakta: "learners are participating"¹⁰²

Hinder

- Ett problem för skoldemokratin är att innehållet är så styrt av läroplanen vilket gör att för mycket fokus läggs på nationella prov: "our main concern is preparing our students for the grade 12 examinations"¹⁰³
- Innehållet i undervisningen är dikterat i styrdokument: "we get stuff from the department that we must work in"¹⁰⁴
- Ett problem för genomförandet av skoldemokrati är storleken på klasserna och dåliga resurser: "big classes, limited resources"¹⁰⁵
- Ett problem är att lärarna inte kan tillämpa OBE: "frankly some of the teachers don't have the skill in using it"¹⁰⁶
- Genomförande av OBE är ett hinder för demokrati då det fokuserar för mycket på projektarbeten och många elever har ej resurserna för att genomföra dessa, det håller dem kvar i bottenskiktet: "we just reinforced that whole idea that if you are down there, you stay down there, kind of thing"¹⁰⁷.

3.4.4 Demokrati som ett sätt att organisera skolan

Här uttrycks uppfattningar som rör demokrati som ett sätt att organisera skolan. Här identifierar vi auktoritära och demokratiska uppfattningar. De auktoritära anser att skolan ej

¹⁰¹ Lärare 1, se även lärare 5,9, 12

¹⁰² Lärare 7, se även lärare 5,12

¹⁰³ Lärare 2

¹⁰⁴ Lärare 10, se även lärare 2,3

¹⁰⁵ Lärare 2, se även lärare 6,1

¹⁰⁶ Lärare 2

¹⁰⁷ Lärare 3

bör vara demokratisk medan de demokratiska uttrycker uppfattningar som främjar en demokratisk skola i varierande grad.

Auktoritära uppfattningar

- Skolans uppgift är att skola eleverna demokratiskt, ej att vara demokratisk: ”you can’t say they gonna practise those skills that they have. They won’t apply it here in school”¹⁰⁸
- Demokrati handlar om att instruera eleverna vad som händer om de gör si och så: ”it’s a way of instructing them what to do, and what not to do, and what to expect if they are doing this and why do they don’t do that”¹⁰⁹
- Eleverna kan inte bestämma själva: ”a child can’t do a thing on his own”¹¹⁰
- Alla etniska grupper disciplineras på samma sätt: ”we discipline them the same”¹¹¹

Demokratiska uppfattningar

- I en demokratisk skola tillåts alla officiella språk och alla slags elever: ”we do allow all those learners”¹¹²
- I en demokratisk skola diskrimineras ingen: ”we have no way of discriminating”¹¹³
- Skoldemokrati handlar om vem du undervisar, att alla har rätt till utbildning: ”it’s about who you teach”¹¹⁴
- I en demokratisk skola och ett demokratiskt klassrum skapar man en anda där alla känner att de blir lyssnade till och vågar säga vad de tycker: ”open way of discussing [...] relaxed atmosphere”¹¹⁵
- I en demokratisk skola respekterar man varandra: ”have to have respect”¹¹⁶
- Elevråd är bara skendemokrati. Lärarna har fortfarande makten då eleverna inte kan de strukturer de måste följa och då deras föräldrar sällan kan säga ifrån på grund av dålig utbildning, ekonomi och sociala förhållanden: ”we pretend that we are a democracy [...] teachers still have the ultimate power. Learners don’t really know how to argue for their rights [...] parents are not literate”¹¹⁷

¹⁰⁸ Lärare 1

¹⁰⁹ Lärare 1

¹¹⁰ Lärare 1

¹¹¹ Lärare 10

¹¹² Lärare 1, se även lärare 8, 10, 11

¹¹³ Lärare 1

¹¹⁴ Lärare 6

¹¹⁵ Lärare 11, se även lärare 2, 7, 12

¹¹⁶ Lärare 8, se även lärare 4

¹¹⁷ Lärare 3

- I en demokratisk skola undervisas eleverna på sitt modersmål: ”according to their home language, their mother tongue [...] otherwise they won’t understand you”¹¹⁸
- Eleverna får rösta till elevråd och i prefektval: ”students can actually vote in terms of who they want to become part of the prefect body”¹¹⁹
- En demokratisk skola är en skola där det finns en överenskommelse mellan skolans olika aktörer såsom lärare, elever, föräldrar och departement: ”all stakeholders [...] the Education of Department, the staff, the personal of the school, the cleaners of the school, the learners of the school and the parents”¹²⁰
- Alla har rätt att uttrycka sin åsikt, ha input på verksamheten: ”all have a say in the running of the school, their inputs are valued”¹²¹
- En demokratisk skola ger eleverna frihet inom av lärare och ledning uppsatta gränser: ”a free range”¹²²

3.4.5 Demokrati som ett förhållningssätt hos läraren

Här identifierar vi uppfattningar som ser demokrati i skolan som en fråga som ligger hos läraren. Vi drar en skiljelinje mellan demokratiska och auktoritära uppfattningar.

Demokratiska uppfattningar

- Läraren tar reda på vad eleverna tycker och känner: ”how the children feel, what is their opinion”¹²³
- I en demokratisk skola hänger lärarna med i den demokratiska samhällsutvecklingen och förmedlar den till eleverna.¹²⁴
- I en demokratisk skola vägleder läraren eleven så att den kan fatta sunda beslut: ”they would need to be guided in making responsible decisions”¹²⁵
- I en demokratisk skola har lärarna en demokratisk ledarstil, inte en auktoritär: ”I try deliberately not to be authoritarian”¹²⁶
- Eleverna i en demokratisk skola lär från vad läraren gör, inte bara vad den säger. ”to lead by example, I think is very important”¹²⁷

¹¹⁸ Lärare 10

¹¹⁹ Lärare 2, se även lärare 4, 5, 6, 9,12

¹²⁰ Lärare 5, se även lärare 4, 6

¹²¹ Lärare 5, se även lärare 2, 10

¹²² Lärare 5, se även lärare 2

¹²³ Lärare 4

¹²⁴ Lärare 8

¹²⁵ Lärare 3

- I en demokratisk skola lär sig också lärarna från eleverna: "ask for their opinions or maybe the things that I take in place".¹²⁸
- I en demokratisk skola står eleven i centrum: "where learners are given priorities".¹²⁹
- I en demokratisk skola får alla det stöd de behöver, det vill säga att man inte utgår från idén att alla är lika och ska behandlas lika: "all are coming with different sets of baggage. And if you want them to be equal, they definitely need to be different [...] attention [...] given to each learner".¹³⁰

Auktoritär uppfattning

- "They are ruling [samhället] according to the will of the people, unlike teacher that rule in terms of authoritarian."¹³¹

3.4.6 Tolkning

Om man ser sydafrikanska lärares uppfattningar kring demokrati i skolan ur ett Sundgrens perspektiv får man nog kalla alla uppfattningar för relativt outvecklade eller till och med odemokratiska. Ingen uppfattning uttrycker att demokrati skulle handla om elevens kunskapsprocess på ett djupare plan. Kunskap ses som fakta och agerande ses som något som ska ske efter vissa mallar. Till exempel säger en lärare att barn från en fattig bakgrund inte har något att tillföra i klassrummet vid t ex diskussioner. De sammanlagda uppfattningarna lever upp till styrdokumentet då både ras och könsaspekterna påpekas. Även läroplanens budskap om att skolan inte får diskriminera på grund av handikapp återfinns bland lärarnas uppfattningar. Något som vi dock anser brister i lärarnas uppfattningar vid en jämförelse med vad deras uppdrag är enligt styrdokumentet är att skolan ska skapa elever som har tagit ställning för demokratin. Enligt vår mening uttrycker uppfattningarna en anda av oansvar. Så länge man undervisar om konstitutionen och låter eleverna välja prefekter så har man gjort det man ska. Om eleverna sen har vunnits för demokratis sak eller inte det är det ingen som verkar intresserad av.

Intressant är att vi när det gäller demokrati i skolan inte kan urskilja någon skillnad i uppfattningar mellan olika etniska grupper. Ett undantag från detta är att tre av fyra uppfattningar som klassats som auktoritära när det gäller demokrati som ett sätt att organisera

¹²⁶ Lärare 3

¹²⁷ Lärare 11,3

¹²⁸ Lärare 7

¹²⁹ Lärare 8

¹³⁰ Lärare 3

skolan är uttryckta av lärare med afrikanskt ursprung liksom den enda auktoritära uppfattningen när det gäller demokrati som ett agerande från lärarens sida. En anledning till det tror vi kan vara att dessa lärare själva gått i en mer auktoritär skolan än andra etniska grupper. Intressant är också att lärarna med afrikanskt ursprung oftare identifierar mentala hinder för demokratin, såsom att eleverna måste "unlearn" medan lärare med asiatiskt ursprung mer ser till praktiska konsekvenser av den orättvisa historien såsom bristande resurser och fattiga hemförhållanden.

Bland de lärare med europeiskt ursprung återfinns en del vad vi skulle vilja kalla rasistiska uppfattningar. Ett exempel är att alla etniska grupper ska disciplineras på samma sätt. Många är också noga med att påpeka att elever med annat än europeiskt ursprung inte diskrimineras.

3.5 Uppfattningar kring frågan: Är bruket av skolaga förenligt med en demokratisk skola?

I Sverige har skolaga varit förbjudet sedan 1958. I Sydafrika är det lagstadgade förbudet betydligt yngre. 1996 kom lagen som förbjuder aga i de sydafrikanska skolorna.

Här ville vi se vilken variation som uppvisas i uppfattningarna kring skolaga. Vi har sammanställt de uppfattningar som frågan besvarades med och ordnat dem enligt ett antal kategorier vi kunnat urskilja.

Vi ställde frågan: "Är bruket av aga förenligt med en demokratisk skola?". Vi redovisar de kategorier vi kunnat urskilja ur svaren enligt den naturliga skiljelinjen mellan "ja" och "nej". Under de rubrikerna presenterar vi sedan ett antal svarskategorier, vilka vi också – i den mån det går – tillåter oss att inordna i hierarkier efter vår uppfattning om motiveringarnas grad av relevans.

3.5.1 Avståndstagande från tillämpande av aga i skolan

De uppfattningar som innebär ett avståndstagande från aga i en demokratisk skola bygger på ett antal olika motiveringar. Vi har kunnat urskilja tre huvudkategorier av dessa, vilka vi har valt att kalla *etisk motivering*, *formell motivering* samt *praktisk motivering*. De är hierarkiskt ordnade och presenteras efter vår uppfattning av deras grad av medvetenhet och relevans.

¹³¹ Lärare 6

3.5.1.1 Etisk motivering

Den första huvudgruppen är *etisk motivering*. Denna uppfattning tar fasta på skolans potentiellt förödande effekt på eleverna som tänkande och kännande individer och kretsar kring den etiska problematik som tillämpandet av aga i skolan innebär. Den etiska motiveringen går att dela in i två underkategorier som kan sammanfattas med formuleringarna

Aga kan vara psykologiskt skadligt för eleverna

- Det kan skapa psykologiska sår hos de barn som blir utsatta: "any sort of abuse can become scar, psychologically damaged"¹³²
- Aga gör psykologisk skada: "it does a lot of psychological damage to the child"¹³³

Aga är en primitiv metod

- Det är en disciplineringsmetod som sänker läraren till en lägre nivå intellektuellt: "we are there on an intellectual level"¹³⁴
- Det är ett tecken på svaghet att slå ett barn: "hitting a child is a sign of weakness"¹³⁵
- Det är emot mänsklig värdighet: "it's an obstacle to have in human dignity, it actually encourages animal like behaviour"¹³⁶
- Det vore ett mycket brutalt system: "it would be a very brutal system"¹³⁷
- Vill inte se sina egna barn slagna av lärare: "Clearly from a view point that I have children, I wouldn't want to see my children being punished by someone else"¹³⁸
- Agan kan utdelas i upprört tillstånd när tanken inte är klar: "in a fit of anger or rage"¹³⁹

3.5.1.2 Formell motivering

De formella motiveringarna utgår från hänvisningar till lagar, styrdokument och andra bestämmelser kring förbudet av skolaga. I första hand gäller detta förstås själva lagen mot skolaga från 1996:

¹³² Lärare 2

¹³³ Lärare 5

¹³⁴ Lärare 4

¹³⁵ Lärare 4

¹³⁶ Lärare 3

¹³⁷ Lärare 2

¹³⁸ Lärare 11

¹³⁹ Lärare 11

Hänvisning till lagen mot aga i skolan

- Det ska inte förekomma skolaga i den demokratiska skolan, eftersom det är en lag som fattats av den demokratiskt framställda konstitutionen: ”the corporal punishment is no longer allowed [...] that is democratically agreed with those who are writing the constitution”¹⁴⁰
- Aga kan inte tillämpas i skolan, eftersom det är förbjudet i lagen: ”corporal punishment is [...] illegal”¹⁴¹

En del uppfattningar hänvisar på ett mer abstrakt sätt till individens rättigheter i ett demokratiskt samhälle:

Hänvisning till individens demokratiska rättigheter till skydd mot psykiskt och fysiskt övergrepp

- Eleven har rätt att slippa bli utsatt för våld: ”they have a right not to be abused on that thing”¹⁴²
- Det vore en kränkning av individens rättigheter: “a transgression of individual rights”¹⁴³
- Demokrati betyder att du inte får bära hand på ett barn, att barnet har den rättigheten, och därför hör aga inte hemma i en demokratisk skola: ”Democracy means that you can not touch a child [...] children have rights [...] so a detached corporal punishment from democracy”¹⁴⁴

En ytterligare kategori utgör uppfattningen att skolaga skulle vidareföra sig själv. Det är ett resonemang som implicerar att aga är ett negativt system som inte bör reproduceras och att systemet i sig är odemokratiskt:

Ett odemokratiskt system skulle reproduceras

- Systemet med aga skulle reproduceras från generation till generation: ”it indicates also that he as an adult may want to see that as the solution to most problems”¹⁴⁵

¹⁴⁰ Lärare 1

¹⁴¹ Lärare 6

¹⁴² Lärare 12

¹⁴³ Lärare 2

¹⁴⁴ Lärare 8

¹⁴⁵ Lärare 2

- Måste undvika reproduktion av aga: ”instead of using corporal punishment, you must [...] teach them to become responsible citizens, so when they are responsible citizens then there will be no need to [...] use corporal punishment”¹⁴⁶

3.5.1.3 Praktisk motivering

Den tredje typen av motiveringar till varför aga inte hör hemma i en demokratisk skola har att göra med de praktiska aspekterna. Även dessa går att inordna efter ett antal underrubriker:

Ingen effektiv disciplineringsmetod

- Skolaga är egentligen inte en effektiv disciplineringsmetod: ”Corporal punishment is [...] something that [...] is silly, [...] it’s not that effective really”¹⁴⁷

Praktiska problem att tillämpa

- Hur skulle det hela skötas?: ”who would administer that system?”¹⁴⁸

Det finns alternativa disciplineringsmetoder

- “we are working on a system of punishment sort of in the sense that we got to stipulate in the future”¹⁴⁹
- ”What we need in it’s place is more corrective measures to enforce discipline”¹⁵⁰

3.5.2 Öppna för tillämpning av aga i skolan

Även bland dem som är positiva till aga i skolan varierar de motiv som förs fram. Vi har urskiljt tre olika kategorier ur svaren, vilka vi kallar: *demokratisk motivering*, *praktisk motivering*, samt *motivering kopplad till tradition eller religiösa föreställningar*.

3.5.2.1 Demokratisk motivering

Till denna kategori hör uppfattningar som motiverar bruket av skolaga utifrån argument som har att göra med demokrati.

¹⁴⁶ Lärare 6

¹⁴⁷ Lärare 12

¹⁴⁸ Lärare 2

¹⁴⁹ Lärare 4

¹⁵⁰ Lärare 5

Elevernas rätt till en god utbildning

- Det är elevernas demokratiska rättighet att få en god utbildning i skolan. Detta är svårt att uppnå utan tillämpning av skolaga: "it is their democratic right to [...] be told or to be corrected [...] on what they did wrong"¹⁵¹

Eleverna själva vill att skolaga tillämpas

- Eleverna själva vill att skolaga ska tillämpas: "they themselves said to me the other day, 'Miss, if we had corporal punishment back in school, we would have better discipline'"¹⁵²
- Eleverna ber lärarna att använda aga i skolan: "Even the learners ask us to [...] use the corporal punishment"¹⁵³

3.5.2.2 Praktisk motivering

Skolagan motiveras också utifrån praktiska aspekter, att det är ett effektivt sätt – ibland det enda – att upprätthålla disciplinen och arbetsordningen.

- Skolaga gör att eleverna behandlar lärarna med respekt: "our teachers were used to taught in that particular way, and there were... we were afraid of them... but not the fact that we were afraid, but... we were just giving them the respect that they deserved. But right now we do not... the learners now they not give that respect"¹⁵⁴
- Även om skolaga inte är rätt disciplineringsmetod för alla barn, så fungerar det faktiskt på vissa: "for some you can't [...] apply corporal punishment, but with others it really works"¹⁵⁵
- Ibland kan en smäll eller två i rätt ögonblick sätta eleven på plats och förändra hans attityd till det bättre: "sometimes if you have to give a child a smack or two right on time, that will put them in their place, and it will change their attitude for the better"¹⁵⁶
- Aga kan vara försvarbart om det nyttjas som en sista utväg: "If you've tried everything, I would say yes"¹⁵⁷
- På vissa elever är aga det enda som hjälper: "always the same children over and over again"¹⁵⁸

¹⁵¹ Lärare 7

¹⁵² Lärare 9

¹⁵³ Lärare 7

¹⁵⁴ Lärare 1

¹⁵⁵ Lärare 10

¹⁵⁶ Lärare 4

¹⁵⁷ Lärare 9

- Aga behövs för att lära barnen normer och värderingar: ”learn some of the things that are linked to our norms and values”¹⁵⁹

3.5.2.3 Motiveringar kopplade till tradition eller religiösa föreställningar

En tredje kategori handlar om att bruket av aga stöds av eller kan knytas till den egna religionen eller kulturen.

Hänvisning till Bibeln

- Det går att förena skolaga med en demokratisk skola, eftersom Bibeln säger att vi måste disciplinera våra barn: ”in my Bible it says that you must discipline the children and... I mean there are different ways of disciplining children [...] for some [corporal punishment] really works”¹⁶⁰

Aga som en del av den afrikanska kulturen

- Aga är en del av den afrikanska kulturen: ”when you look at the black society in terms of corporal punishment, that is our culture”¹⁶¹
- Elever bland de europeiska sydafrikanerna är bättre disciplinerade än afrikanska elever. Aga behövs därför inte på skolor för de europeiska sydafrikanerna, men på afrikanska skolor: ”the white learners in fact, they [...] are the good listeners, let me say that the Africans are [...] I can't say they are stubborn but... ah... I don't know how to put it”¹⁶²
- Afrikanska elever är vana vid aga: ”they are used in this corporal punishment”¹⁶³
- Afrikanska elever ignorerar ibland vad läraren säger om han inte använder aga: ”if you don't exercise this corporal punishment they tend to ignore what you're saying”¹⁶⁴

En tredje variant går ut på att en demokratisk människa själv har möjlighet att fatta sina beslut, och att aga därför kan vara godtagbart om det uppfattas som den rätta metoden i det aktuella fallet, dvs att en demokratisk människa har omdöme och kompetens nog att fatta det beslutet själv:

¹⁵⁸ Lärare 9

¹⁵⁹ Lärare 8

¹⁶⁰ Lärare 10

¹⁶¹ Lärare 8

¹⁶² Lärare 7

¹⁶³ Lärare 7

¹⁶⁴ Lärare 7

Individuell frihet i ett demokratiskt samhälle

- En demokratisk människa kan tänka själv. Jag är lärare och jag kan tänka själv: ”when you are democratic you can think for yourself, I mean I’m a teacher and I can think for myself”¹⁶⁵

3.5.3 Tolkning

Uppfattningarna kring huruvida skolaga går att kombinera med en demokratisk skola går verkligen isär. Vi har kunnat se en ganska jämn fördelning mellan de som är skeptiska till skolaga och de som är positiva. Argumentationen går att dela in i olika huvudlinjer. De uppfattningar som tar avstånd från aga gör det enligt motiveringar som vi valt att kalla *etiska*, *formella* och *praktiska*. I denna indelning ingår en av oss genomförd hierarkisering. Vi anser att den *etiska* motiveringen till ett avståndstagande från aga borde vara mest i enlighet med en demokratisk medvetenhet, utifrån de värderingar som vi är inskolade i och som vi delar. Alltså kommer därefter i fallande skala de *formella* motiveringarna (att hänvisa till regler och bestämmelser) och de *praktiska* motiveringarna, vilka är uppfattningar som inte vilar på en moralisk grund och därför – om de skulle ha det fulla inflytandet – skulle bli förödande om de tillämpades på beslut som kommer att beröra människor.

Bland de uppfattningar som uttrycker acceptans för aga i skolan kan vi också urskilja några huvudgrupper: *demokratisk* motivering, *praktisk* motivering samt motiveringar kopplade till *kultur eller religiösa förställningar*.

Även här har vi gjort en hierarkisering. Argumentation som går ut på att värna om *demokratin* i skolan, att skolaga t.ex. är en disciplineringsåtgärd som faktiskt stöds av en majoritet av eleverna och att skolverksamheten blir lidande om denna repressionsåtgärd inte längre fick sättas in då klassrumssituationen går överstyr, torde vara problematisk att bemöta för de sydafrikanska motståndarna till skolaga. Diskussionen liknar något den svenska situationen med det gällande förbudet mot dödsstraff, som enligt opinionssiffror inte har stöd hos majoriteten av befolkningen.¹⁶⁶

Bland de övriga argumenten är den *praktiska* motiveringen för skolaga starkt representerad, men likväl ett svagt argument: som nyss nämnts kan inte praktiska aspekter få egenföreträde då det handlar om beslut rörande behandlingen av människor.

¹⁶⁵ Lärare 10

¹⁶⁶ I ett samhälle som bygger på humanistiska värderingar är alltså inte demokrati alltid synonymt med majoritetens uttryckta vilja.

Sist i raden finner vi argument kopplade till *kultur och religion*. Dessa må förfäktas ivrigt och med hetta av sina respektive företrädare, men är ur ett argumentationsanalytiskt perspektiv inte mycket värda. En ståndpunkt som den att afrikanska barn måste bli slagna för att de ska kunna förstå, till skillnad från vita som kan lyssna ändå, är ju snudd på halvrasistiskt *misch-masch* (även om uppfattningen uttrycktes av två företrädare för den afrikanska kulturen). Inte heller diffusa tolkningar av enstaka Bibelställen kan anses duga som starka argument mot etiskt övervägda skolreformer på 2000-talet.

Ett par saker är extra viktiga att notera i materialet om skolaga. För det första vill vi mena att andelen uppfattningar som uttrycker acceptans för aga i skolan är anmärkningsvärt hög, med tanke på att aga är förbjudet i den sydafrikanska skolan sedan 1996, och att ett tillämpande kan rendera i omedelbar uppsägning. Uppfattningar som är vänliga till aga väntade vi oss alltså inte i den graden, eftersom vi tänkte oss att lärarna vore oroliga att uttrycka sådana uppfattningar som gick emot de statliga direktiven. Men antingen är medvetenheten om en av de demokratiska grundpelarna, åsiktsfriheten, allmänt utbredd – vilket i så fall är bra – och lärarna ger ärligt och ohämmat uttryck för sin hjärtas mening, eller så finns en försiktighet med i svaren – vilket är mindre bra, eftersom den förhållandevis höga graden av aga-vänliga uppfattningar i undersökningen i så fall skulle vara i underkant i förhållande till verkligheten.

Vidare fann vi att de uppfattningar som var vänliga till aga spred sig jämnt mellan skolorna, möjligen med en övervikt åt de afrikanska lärarna där tre av fyra gav uttryck för acceptans av aga. Intervjupersonerna är självklart för få för en statistisk prövning, men tendensen kan ändå vara värd att notera.

Att skolaga tillämpas i stor utsträckning i Sydafrika, även högt upp i åldrarna, är ett faktum som vi själva fick erfara vid flera tillfällen, både genom egna iakttagelser och elevers vittnesmål. Den relativt toleranta inställningen till aga i skolan skulle kanske gå att jämföra med den svenska situationen en gång i tiden. När skolaga förbjöds i Sverige 1958 tog det ändå många år innan denna bestraffningsmetod fullständigt försvann från de svenska skolorna, vilket t.ex. en film som Jan Troells samtidsskildring *Ole Dole Doff* (1966) vittnar om.

Men tiden tillsammans med lagstiftning ändrar strukturella attityder. Idag är det inte ett alternativ för en svensk lärare att slå en elev. I Sydafrika har det bara gått åtta år sedan lagen trädde i kraft, något som kanske kan förklara denna, med svenska ögon, förvånande öppenhet bland lärare till skolaga som ett sätt att upprätthålla disciplinen i skolan.

4 Avslutning

Syftet med denna avslutande diskussion är att koppla våra resultat till tidigare nämnda teorier samt att åter sätta in uttryckta uppfattningar i sin sydafrikanska kontext.

Hur är då de sydafrikanska lärarnas demokratisyn? Att demokrati är något eftersträvansvärt med en minimalistisk definition är det ingen av de uttryckta uppfattningarna som ifrågasätter, men går man djupare in på begreppet avspeglar många uppfattningar en tveksamhet inför en maximalistisk demokrati, det vill säga en demokrati som omfattar mer än bara det politiska livet och hur staten ska styras. Att skolan ska vara demokratisk är ingen självklarhet, speciellt inte om det innefattar att aga inte får tillämpas eller att skoluniformen ska tas bort. Att skolan och även lärarna har något att vinna på mer skoldemokrati är det ingen som nämner. Vi får snarare intrycket att lärarna ser demokratiseringen av skolan som ett tvång uppifrån som det egentligen inte finns ett behov av. Den totala avsaknaden av positiva uppfattningar kring saken och brist på engagemang för frågan i en positiv bemärkelse under intervjuerna är slående. Många identifierar problem, såsom disciplin, bristande resurser, detaljstyrda läroplaner men ingen nämner någonting som blivit bättre efter att arbetet för en demokratisering av skolan startat. Man reflekterar heller inte över en demokratisk skola ur en kunskapssynpunkt, att det skulle kunna främja elevers lärande och förståelse för demokrati som en samhällelig företeelse.

Ett problem inom fenomenografien som tidigare nämnts är att det är svårt att veta om man egentligen pratar om samma fenomen i de olika intervjuerna. Detta är också en av poängerna med den fenomenografiska ansatsen. Vi tycker oss se att olika etniska grupper talar om begreppet demokrati med helt olika utgångspunkter, vilket gett en stor och intressant variation av uppfattningar, men det är ändå samma fenomen. Intressant i sammanhanget är också Helldins¹⁶⁷ resonemang om att begrepp kan vara samma över tid men betyda helt olika saker. För våra informanter med europeiskt ursprung har demokrati alltid varit en självklarhet och inneburit bland annat rösträtt. Intressant är dock att det de kallade demokrati på 1980-talet är något helt annat än de som de kallar demokrati idag.

Vi finner att intentionerna i den sydafrikanska Outcome Based Education stämmer väl överens med det som Englund¹⁶⁸ kallar det deliberativa samtalet. Många av de punkter som

¹⁶⁷ Helldin, s. 22

¹⁶⁸ Englund, s. 19

Englund menar ingår i det deliberativa samtalet är också viktiga inslag i det som sydafrikanska lärare ser som viktigt för främjandet av en demokratisk skola. Många uppfattningar tar upp begrepp som respekt, debatt och kritiskt tänkande. Dock är det ingen lärare som uttrycker uppfattningen att auktoritetens uppfattningar må ifrågasättas, något som enligt Englunds kriterier bör ingå i ett deliberativt samtal.

Vår slutsats blir att den politiska socialisation som skolan står för i Sydafrika kanske inte är den bästa för att främja utvecklandet av ett demokratisk samhälle enligt en maximalistisk definition. Ichilov¹⁶⁹ menar att patriotism är viktigt i främjandet av demokratin då det gäller att alla medborgare ser att de är skyldiga och vill bidra till det allmännas bästa. Detta är ett problem i Sydafrika då varje etniskt grupp ser sig som en nation inom en och samma stat. Vi och dom tänkandet är mycket utpräglat vilket bland annat kommer fram i lärares uppfattningar om att det är acceptabelt att aga barn med afrikanskt ursprung men ej med europeiskt. Detta förklaras av de tillfrågade med att de har helt olika kulturer. Sydafrika är ett samhälle präglad av synen på och fördomar om ”de andra”. Alla är villiga att bidra till ”det bästa” för sin grupp men det ses inte som det samma som att bidra till ”det bästa” för alla sydafrikaner eller att man behöver definiera ”det bästa” likadant för alla grupper.

Något som vi anser har stort förklaringsvärde för bristen på demokrati i den sydafrikanska skolan är det som Helldin¹⁷⁰ skriver om att kärnan i demokrati i skolan är en ”gemensam skola för alla”. Han menar att det medverkar till att olika grupper möts och får förståelse för varandra. Detta är inte en realitet i den sydafrikanska skolan idag. På landsbygden bor nästan enbart sydafrikaner med afrikanskt ursprung och i städerna är skolorna oftast segregerade, ibland finns två etniska grupper representerade men sällan alla. I den sydafrikanska skolan är också Gutmans¹⁷¹ uppfattning att de professionella ska leda eleverna mycket stark. De förnuftiga föräldrarna som Gutman nämner är dock helt uträknade då endast de föräldrar med ekonomiska och sociala resurser räknas in i detta begrepp. Detta nämner också en av våra informanter som ett hinder för framväxandet av en demokratisk skola. Enligt Gutman ska den demokratiska skolan också skapa fria individer som kan välja väg i livet. Detta går igen i de sydafrikanska styrdokumenterna men är knappast en uppfattning som slår igenom bland lärarna som uttrycker uppfattningar om att man gör eleverna en otjänst om man låter dem bestämma och välja själva.

¹⁶⁹ Ichilov, s. 14

¹⁷⁰ Helldin, s. 17

¹⁷¹ I Helldin, s. 14f

Sundgrens kritik mot demokratin i den svenska skolan om att det handlar allt för mycket om formaliteter och inte grundläggande fri och rättigheter går att applicera även på den sydafrikanska skolan. Här är det än mer slående då lärare stolt berättar om att eleverna nu väljer prefekter och att skolan därför är högst demokratisk. Dock fokuserar lärarna väldigt mycket på fri- och rättigheter i sina uppfattningar om vad det innebär att vara en demokratisk medborgare. Som vi tidigare påpekar är detta dock inget de förknippar med skolan. Sundgrens resonemang om demokrati som elevens rätt till sin egen kunskapsprocess är också helt uträknat i den sydafrikanska skolan. Kunskapssynen ligger fast. Kunskap är och förblir en objektiv massa av information som ska läras in. Skoldemokrati är inget som har med kunskap att göra, det handlar om form.

Efter att ha analyserat vårt material vill vi åter igen påpeka att det är tydligt att Sydafrika fortfarande befinner sig i en fas av transformering till demokrati. Demokrati är ännu inte infört på alla områden och den är långt ifrån stabil. Hur pass demokratisk den sydafrikanska skolan egentligen är konstitueras enligt Uljens¹⁷² av människans tolkning av det. Och vi ser det som att de sydafrikanska lärarnas tolkning av demokrati är långt ifrån det som enligt teorierna demokrati och demokrati i skolan egentligen bör innebära.

Vi vill undvika att allt för hårt döma från ett utomstående perspektiv. Landet har tio år av demokrati bakom sig. Skolsektorn var helt segregerad och uppdelad efter ras ännu en bit in på 1990-talet och är det i praktiken fortfarande i stor utsträckning. Om man ska bedöma den sydafrikanska skolans demokratiseringsgrad enligt Richardssons¹⁷³ kriterier så har de uppfyllts i Sydafrika i skiftande grad. Alla har idag rätt till utbildning oavsett ekonomisk och social status i samhället. Dock är de reella förutsättningarna för alla att lyckas olika just beroende på ekonomiska hemförhållanden. Detta är något som framhålls i den svenska debatten än i dag men i Sydafrika är det mer konkret. Ingen skulle nog motsätta sig att den som har mat att äta varje dag lär lättare än den som endast äter fem gånger i veckan. Eller att den som har lyse på kvällen har bättre förutsättningar att läsa än den som sitter i mörker. Skolplikt är något som finns i Sydafrika. Dock finns inte de medel att se till att den efterföljs som vi har i Sverige. Richardsson nämner även att en demokratisk skola fostrar demokratiska medborgare. Detta är något som våra informanter är medvetna om att de bör göra och de gör de också i olika grad, enligt vår mening efter sin egen förmåga. Richardssons fjärde punkt om ökat elevinflytande är den där den sydafrikanska skolan brister mest enligt vår mening.

¹⁷² Uljens, s. 14

¹⁷³ Richardsson, s. 89f

Definitionerna av elevinflytande är tunna och som nämnts ovan ofta begränsade till formaliteter.

Sydafrika har definitivt framtiden för sig och om den demokratiska processen i samhället kommer att tillåtas fortgå ostört – och inget tycks tala emot det – så kommer säkerligen processen att följa i skolan. Trots allt har landet en tradition av kritiskt tänkande och vilja till sociala förändringar, något vi tror främjar demokratisering av skolan.

En ytterligare fråga som öppnar sig är hur en motsvarande grupp svenska lärare skulle svara på frågor relaterade till demokratiska aspekter av skolverksamheten. Skulle deras svar bli alltigenom demokratiskt medvetna, intellektuellt skarpsinta, på samma gång problematiserande och kritiska? En liknande studie, men över svenska förhållanden, skulle ytterligare fördjupa vår förståelse om lärares syn på demokrati i skolan, i Sydafrika, i Sverige.

5. Litteraturförteckning

Bertram, Carol, Fotheringham, Romy, Harley, Ken, *Curriculum studies*, Pietermaritzburg, 2000.

Education White Paper 4, Department of Education, Pretoria, 1998.

Englund, Tomas, ”Skolan och demokratin – på väg mot en skola för deliberativa samtal”, i Jonsson, Britta & Roth, Klas, *Demokrati och lärande. Om valfrihet, gemenskap, och övervägande i skola och samhälle*, Lund, 2003.

Farnen, Russell, Meloen, Jos, *Democracy, authoritarianism and education – a cross-national empirical survey*, New York, 2000.

Halvorsen, Knut, *Samhällsvetenskaplig metod*, Lund, 1992.

Harber, Clive, ”Political culture, education and democratic citizenship in Africa”, i Ichilov, Orit (ed.), *Citizenship and citizenship education in a changing world*, Portland, 1998.

Helldin, Rolf, *Specialpedagogik och sociala problem i gymnasieskolan. En granskning av skoldemokratins innebörder och kvalitet*, Lund, 2002.

Hydén, Göran, *Demokratisering i tredje världen* (red). Lund, 1998.

Ichilov, Orit, ”Patterns of citizenship in a changing world”, i Ichilov, Orit (ed.), *Citizenship and citizenship education in a changing world*, Portland, 1998.

Karvonen, Lauri, *Demokratisering*,. Lund, 1997.

Kiloh, Margaret, ”South Africa: democracy delayed”, i Potter, David, Goldblatt, David, Kiloh, Margaret, Lewis, Paul, *Democratization*, Cambridge, 1997.

Läroplan för de frivilliga skolformerna (Lpf 94).

Manifesto on values, education and democracy, Department of Education, Pretoria, 2001.

National Curriculum, Statement grades 10-12 (General), Overview, Department of Education, Pretoria, 2003.

Nationalencyklopedien, Malmö, 2000, CD-ROM, uppslagsord "Sydafrika".

Palmberg, Mai, "Utbildning som ger lika möjligheter", i Palmberg, Mai & Strand, Per, *Sydafrika – en regnbågsnation föds*, Stockholm, 1995.

Richardsson, Gunnar, *Svensk utbildningshistoria*, Lund, 1999.

Skollagen.

Sundgren, Gunnar, *Kunskap och demokrati. Om elevers rätt till en egen kunskapsprocess*, Lund, 1996.

Uljens, Mikael, *Fenomenografi – forskning om uppfattningar*, Lund, 1989.

www.afrikagrupperna.se, 2004-11-15.

13. Bilagor

Bilaga 1: Information till lärare inför intervjun

Information about interviews for thesis

The purpose of the thesis will be to take part of some opinions expressed by teachers in South African schools about democracy. It's a topic of current interest because of this year's celebration of a decade with democracy. We would therefore like to make some interviews with teachers from a number of schools in the province of KwaZulu-Natal. Our selection criteria is teachers in the subjects of Human and Social Science, Life Orientation and English, because these subjects are – in different ways but still – all related to ideological matters, like democracy.

The interviews will be like open conversations, related to the questions presented beneath, and take ca 15 minutes each.

1. How would you like to define the word "democracy"?
2. In your opinion, what is a "democratic school"?
3. What is a "democratic citizen"?
4. In the curriculum one can read about how the learners will be given a democratic consciousness. What do you think would be the best strategy for school to achieve this?
5. Do you see any connection between OBE (Outcomes based education) and democratic consciousness?
6. In your particular subject, how do you proceed to learn your pupils about democratic values?

The interviews will be taped and transcribed. The transcriptions will be attached in their entirety in an appendix, as well as quoted from in the thesis itself. Due to discretion, all names will be fictitious, concerning both teachers' and schools' names. A copy of the completed thesis will be offered every participating teacher, as well as the principals of the schools concerned.

The thesis is part of the examination of our final term of a teachers education programme at the University of Kristianstad, Sweden, and will be presented and assessed at the Faculty of Education on the 14th of December this year - 2004.

Thank you for your kind assistance with this project.

Acke Hultsberg
Tilda Klyft

Bilaga 2: Intervjutranskriptioner

Intervju nr 1

Lärare 1

Kön: man

Ämne: Arts and culture, teknologi, data

Skola: svart landsbygdsskola

År som lärare: 2

Kultur: zulu

Förstaspråk: zulu

I: What's your name?

O: My name is [x].

I: And what subjects are you teaching?

O: I am teaching technology, Arts and Culture and Computer studies.

I: And in what school?

O: In [xx].

I: And you agree with this recording?

O: Yeah, that's not a problem.

I: For how many years have you been working as a teacher?

O: It's two years... yes, two years.

I: And what kind of education do you got?

O: No, basically I am not an educator by the profession, but I'm just an educator... I'm the one who was doing engineering diploma then, so I do have engineering qualification.

I: And how many years of education do you got?

O: Basically I think it's two years... yes, two years cause after that in the 2000 after I completed my matric in 1999.

I: Okay... What cultural identity do you got?

O: It's Zulu, cause I am a Zulu person.

I: And then of course your native language is Zulu.

O: Yes, my home language is just Zulu, yes, but I can speak maybe some different languages like Xhosa... yes.

I: And English of course...?

O: English of course, as well as Afrikaans.

I: Ah?

O: "Ja, kan man praat".

I: Okay, thank you.

I2: Over to the questions about democracy. What's your definition of democracy?

O: I think democracy is the way of doing things without being oppressed or being given any chance of doing things in freedom, so the way of doing things without being chased by somebody, with agreeing to that particular person who is speaking to you. Yeah.

I2: That you mean is a democratic society?

O: Yes, so doing things without being guarded by somebody with a gun next to you so you are afraid. So it's all about being under freedom country, yes.

I2: Okay... And how do you define a democratic school?

O: I think democratic school is a school where almost every language or those official languages are being allowed, as well as the kind of the learners, so where we do allow also those learners who are different or being disabled, because we are democracy. So we have no way of discriminating those kinds of persons. So that is democratic school. I think also to those school who are being governed by the... according to the South African constitution, so those are democratic schools.

I2: Okay... And do you think that the school has a responsibility to educate the learners to becoming democratic citizens?

O: If the school is under democratic nation, so they have to develop those learners in order to know what is democracy and what do we say if we are saying that school is under... is one of the democratic schools, and... so we have to know basically what is it all about... so the learners too, they have to get a clue as well as the understanding of it.

I: Okay... And how do you define a democratic citizen, what is a democratic citizen to you?

O: I think it's a... I can maybe... not especially but talking about something relating to Rainbow Nation, so it's the nation or the citizen where all cultures are being represented as well as all races, talking like Indians, blacks, whites, Africans, those things, yes.

I2: And the democratic citizen, is that a person who accepts it, or wants it or can value it, or...?

O: No, it's a person who's aware of almost everything who happens on them, or on the nation where he belongs, or she belongs, because if we are saying I am a democratic citizen, that means I have to accept almost everybody.

I2: Okay, so it's about acceptance?

O: Yes.

I2: Okay, and... so how do you think the school should educate democratic citizens, or in which way can they do it? Is it about telling them about democracy, or is it a way of practice?

O: I think we have to tell them by making them growing. Maybe there are some learning areas or subjects that involve... that involve democratic issues, like Human and Social Science, which is HSS. So maybe the concerned subjects teacher, they can go to that as a topic, maybe they can assess the learners towards those particular ideas.

I2: So it is not a way of acting?

O: Not a way of acting, but it's a way of instructing them what to do and what not to do, and what to expect if they are doing this and why do they don't do that.

I2: Okay... Do you see any problems with democracy, do you think it's bad in any way, can you see any problems?

O: No, you know everything goes with it's pros and cons, which is bad and good, do you see? So I think there are some things that is bad with democracy, and there are some things that is good about it. Cause basically... yeah, in the schools, when democracy arrived, then without that we had to... we were afraid, and we had to do things without being... we had to do everything without being channelled or being guided by particular support. So that's why... it's caused us some problems, cause we have to do things... and in that before

democracy we did break some windows and... cause now we are saying that we are free and we forget about that at the end of the day it's us that are going to look after the things. And the thing is that maybe if we were being guided before and been told what is democracy and what to expect, cause those are the basic things, cause we say we are free, so we abuse that word that word, which is democracy, so it's at the end of the day maybe we are playing around, looking around, doing stuff, you see, which are not the fact... those who were fighting for it were not fighting for it, cause it's a matter of being oppressed. But now we are not being oppressed, we are all equal... then we were trying to oppress those... so democracy I think is the invert of Apartheid. Maybe I can oppress somebody, of course I'm saying now I'm free, now I'm giving that particular person again the oppression...

I2: And when you say everybody is equal, does that concern the school as well as... Are all the learners equal or are the learners equal to the teachers? Do they have the same rights as the teachers or is there any difference?

O: What comes to their rights I think government has protected learners more than the educators, I think. Cause before we were being punished by the teachers while we were... while we had some problem. So there was corporal punishment. So right now there is no longer... there is no longer corporal punishment. So the educator would get banned or even get fired or getting fines for doing that. The thing that makes it difficult to us... because we are just being taught that... our teachers were used to taught in that particular way, and there were... we were afraid of them... but not the fact that we were afraid, but... we were just giving them the respect that they deserved. But right now we do not... the learners now they not give that respect... and they used to carry the teachers, the educators, bag, but right now they are just... coming around and puff at us, and they laugh at us, they don't even think of what you are, they only recognise us on the class room only. So it's a way that... so they know... or the constitution they are giving more rights to the learners rather than the educators, so there are... it is... they are now protected, the learners are protected rather than the educators.

I2: Are they protected from fear, or...?

O: They are protected of... by the constitution... which say... they say the corporal punishment is no longer allowed, it was banned.

I2: So do you think it is... is it democratic with corporal punishment? Can you have corporal punishment in a democratic school, these two ideas, can you combine them?

O: So the democratic school doesn't use... so corporal punishment was banned after 1994, cause... that's why that was giving them the allowance of being free... or that is democratically agreed with those who are writing the constitution, so... that is...

I2: So you... Let's see if I get you right... in democratic society and in democratic schools the idea of that, the idea of the democratic school is not... you can't combine it with a school of corporal punishment and fear, those are two different things?

O: Yes, so if we say in democratic schools, there should be no corporal punishment on that particular school.

I2: May I ask you, do you think that schools should be democratic? Is it a goal to achieve, is it a goal that you can achieve or is it just an idea?

O: No, the school should be democratic. And I think if the school is democratic, almost everybody... but there should be enough equipment on that particular school, if it's a democratic school. Cause if they do not have some text books, how then am I going to guide that particular learner, and how can I say it's a democratic school where the learners use to share the same book, where the learners only have one book?

I2: So it's also a matter of resources, do you think? In democracy everybody has the resources?

O: Yes, everybody has his or her own resource, so that he could work frequently.

I2: Otherwise you can't make the democracy work, you mean?

O: Yeah, cause we need almost everybody a thing of his or of her own... so if that is not the case, how can you say we (...) on that particular institution?

I2: Okay... May I ask you about the Outcome Based Education that you have in this country...

O: That is OBE...

I2: Yes, the OBE that you should... that the goal is important, the goal that the learner should achieve is important... Do you see a connection with the democratic society and the outcome based education?

O: I think, yeah... cause OBE... some use or almost... yeah, are working in groups, and they do have some times... some times to spend for preparation, so that they can get some knowledge and some experience, yeah it's the connection between OBE as well as democracy. Cause the way of... it is... I think only the other way around the way of communicating with other, that is getting connected to other people... cause you can take a learner to Port Shepstone High, which is a school with almost discolouration races, yeah.

I2: Okay... so the methods used in OBE is something that is good for developing democratic citizens, it makes them skilled for democracy?

O: Yes.

I2: Okay... Do you know what the curriculum says about democracy, is it common that you look in the curriculum and you read about what it says about democracy, have you...?

O: No, I didn't come across it, so...

I2: Okay... so... may I ask you, democracy in school, is it about how you do things, the methods you use, that they should be able to sit in groups and discuss, or that they should be able to decide, now we want to sit in groups or now we want you to teach us, or is it about that they decide themselves what they want to learn?

O: No, the fact is... they have to stay in groups... but they can't decide on their own what to do... but you can assist them if they are willing to do something, cause you can't say that there are some things that they can make on their own...

I2: Why can't they decide on their own?

O: They need the support, the moral support as well as the... cause... you know a child can't do a thing on it's own, so it needs someone to supervise or to guide that child.

I2: Okay... so when do you think a person is able to decide on their own what they want to do?

O: After matric or grade eleven, so they say life begins after matric so they gonna survive after matric, so they are studying on their own while the lecturer can leave them with a book and tell them to work with that particular chapter, you are gonna write a test on this day...

I2: So a democratic citizen is not something that you are in school, in school you learn how to become a democratic citizen and after you finished school, that is when you are a citizen, a democratic citizen, that is when you are to come to use what you learned in school, or...?

O: So after matric it is when... it's only [?]. It is where you apply those... it's like getting the formula, so at a stage it's the foundation to the grand child that you are looking for. Then you gonna get some... that are those basics that you gonna apply as an outer well... which is after matric.

I2: Okay... so you get the knowledge and the tools in school and you practice it when you leave school?

O: Yes, cause you can't say they gonna practice those skills that they have. They won't apply it here in school, cause the problem is, we do not have enough resources.

I2: Okay... Do you mention democracy in your subject Arts & Culture? Do you work for democracy in that subject?

O: Yes, I think we work about it, cause if we are talking with culture, so like we do have some cultures related to some particular persons like our royal chief, or former chief which was the late king Shaka, so they... we relate that time with these particular persons, cause we were having... we used to have king Shaka, we have king Swelintini nowadays which are our royal chiefs...

I2: Okay...

O: So, then... We compare these two and how they operate, looking back to the time of Shaka, and looking now to the days of kings or the chiefs, and how do they, how do king Swelintine were acting and now what the king or the chief is doing. So basically it's all about culture, so looking forward on different persons.

I2: Okay... Do you have time for another question?

O: Mmm...

I2: Is it something else you want to say about school and the task of the school to educate democratic citizens?

O: Eh, no, basically I think I... at the moment I'm done...

I2: You have expressed all your opinions about it...?

O: Yes.

I2: Okay, thank you very much.

Intervju nr 2

Lärare 2

Kön: man

Ämne: engelska

Skola: indisk stadsskola

År som lärare: 30

Kultur: indier, kristen

Förstaspråk: engelska

I: Eh... okay... eh... what does the word democracy mean to you?

O: Looking at choice, we're looking at freedom, in this country democracy mean allowing people of all culture to vote, mean having a say in the government, a democratic school I would think... where pupils will have a chance to make input into policies.

I: Okay... so the democratic school is about pupils... eh... making input... Can you explain that a little...?

O: To a large extent here in South Africa our syllabus, the requirements are dictated by the department. So basically our work is structured into satisfying... what the employer wants. So having said that, in the school situation for example we have a thing like a dead ball. And students now can make input and there can be other occasions like students they want to have what we call American day at school, where they want to dress in a certain way. Or students could make input concerning pies or what is sold in the tuck shop. So all in all, whenever possible, where it doesn't effect, let's say examination, curriculum and so on, the input of a student in terms of what will suit them will be taken into consideration. But even with the exams, these days students feel that we've scheduled papers in such a way that the form of testing is difficult, but the school is sensitive to that. I think at the end of the day you want to create an environment where students feel that what they feel, what they think, has to be accommodated, and the school does try because at the end of the day if everybody feels like working as one team, I think it will be so much more... and that's what democracy in the end of the day does, where we all see kind of responsibility, and all the kids of the school.

I: Okay... And how do you define a democratic citizen?

O: Well... that's an interesting point in terms of South African... because it's only from 1994 where people of colour were seen firstly as equal citizens. Coming to that point if you were Indian, coloured or black you were seen as a second class citizen, so I would think our starting point for democracy would be the fact that firstly you're allowed to vote, and that has numerous ratifications, because it now means your leaders become more accountable to you. So I think simply a democratic citizen would mean somebody who is empowered to vote, where you have a direct say as to who becomes your leader. Sometimes it may not suit you, but democracy means that the use of the majority will have to take the rule, however I'd say that I would still like to think that even then the minority should not be ignored, because at the end of the day everybody needs to think that there is a sense of fair play, and that your viewpoint will be considered. But at this time I think it's just something which has been going on for a while where we're talking about, some worrying about a persons rights or liberty but we are certain individuals, citizen is given an equal right, an equal share that we can make for a better country.

I: And... do you think that... that school should educate democratic citizens, is there any way that school can... can make...?

O: I am one hundred per cent, yeah... in fact... eh... there was a programme initiated by the IEC, the Independent Electoral of Commission, and I've just joined that programme, and they are very concerned about... making people aware at school level about your rights, your duties as a citizen, and even more important than that, about the electoral process, that you have a vote, that your vote is equal to anybody else and that your voting can play an... essential role in selecting our leaders on whatever level, and I think it's absolutely critical... I think that America at a very large extent how a system in place, where you study the electoral process, and... in our school situation and this school in particular, as I said we went to an IEC workshop, another teacher and myself, and we did disseminate that information, and our school for example even though it's a bit further from the region parts we've changed our policy a bit now, where students can actually vote in terms of who they want to become part of the prefect body. So I think it's absolutely critical that students from a very young age, primary school level even high school level, that on various level, and take it as you wish, become aware your voice is an important voice, a part of how the democratic process work, and probably even more important than that, the leaders obviously are responsible to you.

I: Umm... okay... and do you see any problems with a democratic school?

O: Eh... the problem with democracy I think not only in this country, anywhere in the world, is if you take a responsibility, whether people are very quick to claim I want this right, or that right or the other, but at the same time rights should never be taken in isolation, rights always go hand in hand with responsibilities, and then I'd say that the biggest problem at the moment is when students claim for certain rights and they want to do certain things and the school is very keen to try to accommodate you, the school must look at satisfying for example parents, if you allow students to have a unsheperode dance at school, where they could do what they wanted, and let's say for arguments sake the school campus was given all to the students, now there would be problems with regard to that, look at our students, a few students might misbehave, a few students might take alcohol if this happens, so while the school is keen to allow students all kinds of freedom, there always has to be a set school level especially at school level and your dealing with minors, there have to be some kind of control because at the end of the day, the pile of responsibility rests with the school. So yes, it can be problems if students are given completely unlimited freedom. And frankly I think at the end of the day you are not doing them a favour, they need kind of guidelines to allow them to have a degree of freedom, but not I think unlimited, uncontrolled freedom.

I: Okay... and do you that think pupils should have something to say about the essence... eh... in the lessons... the content?

O: First... to an extent that do bring the students in... if we look at our curriculum as... as such students are given freedom to discuss that, to disagree, but the curriculum as such is laid down by the department to a very large extent, and if you look at our school our main concern is preparing our students for the grade 12 examinations, and if they do badly, they will have all kinds of problems. So I'm afraid to some extent

you are given some freedom, and I think that in the lower standards, where they can make an input, give their own opinions and so forth to a large extent curriculum requirements are laid down, at the end of the day, I am not certain about Sweden but here, students for example will write a common paper, so I'm afraid our energy are directed towards the surviving, to find the requirements of that particular paper of that particular paper. So in a large extent our hands are tied down, in Biology for example the curriculum will be laid out... in English the curriculum will be laid out, and as I said the grade 12 exams is the key point to our queue what we do in class taken from them, but the curriculum to a large extent is specified and we can not deviate to much. But having said that [scope] all kinds of discussion, take English for example, and we can do all kinds of associated related rewriting and other... and other activities, that allow students to develop in various ways, it depends on how skilled the teacher really is.

I: Ah, and do you see... any.. um... is... the OBE curriculum different from the other... the curriculum before in a democratic way, is it more democratic than the other one?

O: Yes. The OBE system was... a , they talk about teacher , the ur... facilitator, and the students would discover all the wrong, let's say it hasn't worked as it might have, firstly it needed smaller classes and the... the... the students themselves, they come from a poverty struck background, and so they couldn't bring in much into the lesson, but frankly I think the OBE, where I think it's in a large extent has failed, in school it has worked, we have had a balance between the OBE and the traditional system. Let me give you one example of how badly the OBE sometimes work. If you look at students doing accounting in grade... 9, in grade 8 there is no old syllabus where the curriculum was laid out and certain concept were taught. Now wouldn't we pattern of the traditional system at grade 9 level... eh... grade 8 level, also grade 9, they have to do two years work in one year to be able to cope for the requirement of that kind of syllabus. So the OBE is different, it has good intentions of being pupils centred, not teachers driven, but big classes, limited resources, and frankly some of the teachers really don't have the skill in using it. And at the end of the day, while students may have had no freedom the... question to be asked is "How much did they really learn?". But in a scheme of life they have learned a lot, where in terms of traditional exams and testing, you'll find that even basic concepts to them are foreign.

I: And one final question... eh... no, I have two more questions. Do you teach for democracy in any way in your subject or talk about democracy?

O: English depending on the teacher can be very critical to look at political situation, social situation and life, and... at grade 11 for example we are studying the apartheid system, when there was no democracy. So English... unlike... other subjects, for example Biology... there are certain [?] or any kind of open discussion, and any teacher think it's... we'll always be concerned about making what you teach in class relevant to the outside world to giving the child a broader education. And if you look at [?], so I think English in the hand of an experienced teacher lend itself to the development of the positive life skills. Yes, I would think the... my whole department in a way does teach in terms of infatuating democratic principles, value of choice. And if you look at the examination paper, there are questions about abuse of power, of people being mislead of how you need to be critical, for example even in most of the languages it is in a very large extent, so I think, yes the department of languages does play a meaningful role, in making people more critical, making people more aware, of making you understand that other don't always consider your own rights. And even if you're looking at a simple thing like teachers in class, we encourage students to stand up, speak, give your viewpoint, do not hold that, be assertive, and I think, yes I'd like to say, languages department is concerned with [?], start by certainly in an indirect manner.

I: Okay... And then the final question. Ah... do you think that you can have corp... eh... corporal punishment in a democratic school, are these two ideas... can you combine them?

O: Eh... It's very tempting to want to utilize corporal punishment, in terms of the background of some of the students, but the answer to that question will have to be a no. Because it would be a transgression of individual rights, it would be a very brutal system, and... who would administer that system? And... once a child becomes used to corporal punishment, it indicates also that he as an adult may want to see that as the solution to most problems. Some who doesn't agree with me, or I have the power, I too may utilize it. But I think at the end of the day any sort of abuse can become scar, psychologically damaged, so why many teachers are tempted to use it because the idea is to control the situation, for example a certain student will then believe that it has to do, obey the school. But I think from a psychological perspective it is not a sound system at all.

I2: And can we just... Are we finished there? And you... ah... tell us, is it okay to tape this interview with you?

O: No problems at all.

I2: Great.

I: Thank you very much Mr [xxx]!

Intervju nr 3

Lärare 3

Kön: kvinna

Ämne: engelska, afrikaans, Life orientation

Skola: indisk stadsskola

År som lärare: 16

Kultur: indier, hindu

Förstaspråk: engelska

I: And you agree with recording this?

O: Yes.

I: So, what does the word democracy mean to you?

O: You could start with saying... umm... kind of equal rights thing, but where people who have been historically disadvantaged, like in terms of gender, in terms of race, in terms of disability, having some kind of extra given strength, to put it very crudely. If we just speak about equality it means we feel we all be already, and something more needs to be given to those who have been previously disadvantaged. And then it will also mean having an equal say in the way that decisions are made about the running of the country or your school or whatever organisation you belong to, even though it may just be in your passbook having that kind of equal say in what goes on.

I: And how do you define a democratic citizen?

O: A democratic citizen would be one who is very aware of his, of her rights, but also aware of the responsibilities that go with it.

I: And when you say a democratic society is based on democratic citizens, or can you have a democratic society without democratic citizens?

O: We have to have democratic citizens, otherwise the entire thought of democracy would be undermined.

I: And do you think that school has a responsibility to educate the learners to become democratic citizens?

O: Absolutely, I think it starts within school.

I: And do you believe in the school being democratic as well, or should it just tell the learners about democracy or do they need to practice it themselves?

O: It has to be practised, because learners need to see how it should work, obviously because learners life experience is not as great as an adult. They would need to be guided in making responsible decisions, and so on. But that should not be an excuse, we should not say that our learners are too young and therefore they should not be taught the right ideas.

I: And how can democracy in schools look like?

O: If we look at it now we pretend that we are a democracy, because we have a students representative council such as I think in terms of every kind of legislation or any changes you want to make to school going back to the student population. It's very easy to say "Okay, we have the Student Representative Council, and we have the teachers, and we have the parents, and therefore we're all working together and it is democratic decisions". But in reality it is not like that, because teachers still have the ultimate power. Learners don't really know how to argue for their rights. Neither are they really empowered about what structures they should follow. And parentally, well in our context, the majority of the parents are not literate, and if they are literate they have certain social-economic conditions that don't allow them to frequently come to school and you know be assertive about things that they want. So you find a bar enlarge group of teachers, together with the few influential parents, who actually make the kind of decisions that are important for crucial issues in school.

I: And is democracy about what you teach, or do the pupils have anything to say about the content during the lessons, or should they only have to say about the form, maybe say their opinion or want to make the decisions whether...

O: Ideally all decisions should have the input of learners. If you're really looking at co-operation and you're really looking at making our learners critical thinkers in any case, which we would want for future leaders, they ought to have a say on anything that goes on. Practically because we are so focused on exams, our content is already given to us by higher authorities, and that even teachers do not have much input to exactly what goes on...

I: Okay... How do you try to implement goals to educate democratic citizens?

O: I think there are two things that we try to do, and I must say that, because in Life Orientation especially, it's the junior classes, we are not bound by examinational regulations, it's easier to do. In senior classes where you're focused on matric exams, it's not so easy. But let's talk about junior...

I: Okay...

O: In terms of Life Orientation we look at the constitution, the very first part of that, where we look at democratic values, then actually criticizing the way... okay I'd like to believe democracy is the way we want to go, that we also must realize that in South Africa itself the constitution is democratic, but it still favours those with economic power, that's really not doing much for poverty. So when we look at the constitution, we look at it in a critical way. We say, you follow a guideline, what is your learnt experience, how would you change it if you were leaders, you know that kind of thing. But besides the content I think also in the way that you teach. I try deliberately not to be authoritarian. It doesn't work, because learners already have preconceived ideas of what a teacher should be like. You see if you don't calm down and heave on them and make them afraid, they tend to think that you don't have authority in the class, and at the moment it's a long struggle to make learners be that, being respectful doesn't go with being afraid. Therefore I mean it's not just about content, it's about where you have learners and...

I2: How do you think that you can change that?

O: I would think it requires a whole school kind of policy. Okay, because if a couple of teachers do it then learners just see those teachers as being easy. They don't understand the kind of thinking that we want behind it and obviously we say to them overtly "I do this not because I'm easy but because this is the way I want you to start thinking". But you would find that it is something that goes back to home, where parents still have their children under control by making them afraid. You know, "I use my power as an adult or as a parent, I use my authority". So it is a very long haul. And besides that you'll find that there are certain subjects that have more prestige. So a Maths teacher would automatically get more co-operation than... well, Life Orientation is summarised down here. So that is also a dynamic in teaching in democracy. And of course there is gender. Male teachers definitely have more respect than female teachers.

I: How do you look at the curriculum and OBE, is OBE related to democracy in any way?

O: On paper yes, on paper yes, but not the way we implement it. Because we are still training our grade 8's and 9's towards some kind of examination. Okay, and all that we do is still very focused on marks, and we're not really encouraging learners to be critical thinkers. Then in group work, you'll find that there are always learners for marginalised, they are not quite accepted by their group, and teachers don't really make an overt attempt and all those who are not included in a group form their own group. You find that all those ones not included in the group, would automatically find... form their own group. And in projects that they have to do, learners who will have more access in things at home, especially to family support, generally do better. So we just reinforced that whole idea that if you're down there, you stay down there, kind of thing.

I: And one final question. How do you look at corporal punishment, is it possible to have a democratic school and corporal punishment?

O: I can't possibly see how that would work.

I: Do you see corporal punishment as an obstacle to develop democratic citizens?

O: Yes, and it's an obstacle to have in human dignity, it actually encourages animal like behaviour that I can't see how it would possibly help the democracy.

I: Umm... do you see any problems with a democratic school?

O: Yeah, the idea of... I don't know how to quite say this... We kind of talk about everybody being equal, but that's not true, because if you look at each individual they're coming with things. Everybody should be equal, that's true, but all are coming with different sets of baggage. And if you want them to be equal, they definitely need to be different... umm... attention, different kind of attention given to each learner, each learner has to be treated as an individual. But we can not have this idea "We are all the same", and it's definitely not doing much to promote the kind of democracy that we want our learners to have.

I: Is there anything else you would like to add?

O: I think democracy could only work if we look at what kind of power we already have, what kind of social power we already have. And now if you take it from then you make up for those who don't have that kind of power.

I: And is it important to make the learners aware of that as well?

O: I would think so. You know, we have the culture activities where learners bring in their cultural food, I think in technology they do a lot like that. But you'll find that every project is not treated with the same enthusiasm by learners, learners already have ideas. With this being we say multi-racial school that you'll find it's still dominantly Indian. You'll find that Indian food is already... at the back of our minds we already have this notion, Indian food is more prestigious than the African food. So when the learner comes in with his puto, her or his guamba or whatever, his food is already undervalued, because we have not already spoken about how we come to value things, you know that kind of thing. We're just looking at it very superficially if we're accepting our cultures.

I: Okay, thank you very much.

O: Thank you.

Intervju nr 4

Lärare 4

Kön: kvinna

Ämne: Human and social science, geografi

Skola: indisk stadsskola

År som lärare: 17

Kultur: indier (eg. färgad – fadern indier, modern färgad), kristen

Förstaspråk: engelska

I: And you agree with this getting tape recorded?

O: Yes.

I: What does the word democracy mean to you?

O: I would say that democracy mostly means the freedom to vote... umm... gender equality... in that female should have the same sort of opportunity that men should have, that historically we've grown up in an apartheid system where women were discriminated against, and so... and also non-whites, so for me democracy would also mean to support things like affirmative action, where more opportunities are given to those that were discriminated against in the past. Because it's only by doing such things that we can be truly democratic. And of course the more technical definition would mean... umm... where people vote for the leaders that they want.

I: And how do you define a democratic school?

O: I would think that our school is pretty democratic... in the sense that we have full consultation... or a high level of consultation between learners, ordinary teachers, the HOD's that are above them, the deputy principal, as well as the principal. So when it comes to decisions that radically effect the direction in the school or any conflict situation we invite comment from the various different sectors so that we can make an informed decision, so that whatever we decide to do is accepted and not that we're going to agree and then suddenly find that at the end this person thinks differently and... you know that particular issue should have been handled differently, and so on.

I: Okay... And how do you define a democratic citizen?

O: I think a key part of being a democratic citizen would be to know your rights, but to not abuse your rights because you got those rights, with rights come responsibility, and... you... in as much as you got the freedom to choose where you want to live, you got the freedom to choose what you... what you want to do and so on, with it comes responsibility. So you cannot abuse those rights and still hope to be treated as if you did a... a particular position, a certain salary... umm... certain privileges, and things like that.

I: And what is democracy in school for you? Is it something that you teach yourself... umm... is it a way of... is it a way of acting, or... something you teach someone for the future, or... how would you define it?

O: It's a bit tricky judging democracy as a concept and then democracy as part of your subject matter, but in my teaching in Geography because of the... of the Human and Social Science there are many topics that we deal with where I need to know how the children feel, what is their opinion, what is their attitude, and to them I would ask, like for example with the grade 10 that is population geography and population movement and migration, so I say if you had the chance to leave South Africa, would you? And where would you go, and so on, so there are times when we... when we need to know how the children feel... so... because that is what is expected of us from the curriculum that we teach. And then at other times as a form teacher of the class if there are certain decisions that need to be made... umm... then we got to consult with the children, so they got the democratic right as well to say how they feel and how they should act, so really... in terms of syllabus and our teaching there isn't any particular section in a text book or a particular set of topic that you got to teach because you got to teach democracy. And in terms of actually living democratically... umm... or life skills in that way... we... we try and teach tolerance but like at a very general level, you know where there are other cultures, there are other races, and so on, other colours, other languages, etcetera, we should all live together real peacefully and harmoniously... but it is... not of a formal nature as I said, with certain topics you must teach in order to say that you've completed the syllabus on that... it is very informal...

I: I will just take a short break.

[Byte av intervjuare]

I2: OBE...

O: Mm...

I2: ...and democracy, do you see any connections there between... those two ideas?

O: To a certain extent. I taught grade 8 and grade 9 HSS and in the curriculum guide that we have there is a certain topic that we should do, there are one or two areas where we got to focus on what democracy is... umm... on the flag of South Africa, and things like that. But as I said, we don't have any formal requirement that we teach certain topics. But OBE I suppose is geared to pupils such that by the time they finished their education in the OBE methods, they should be equipped with the necessary skills and so on for life outside of school, that is that they are able to get a job and to do it competently enough, and so on. But I think it's too early yet, because when you consider OBE, it's only next year that we're gonna have our first lot of matriculants that have done OBE their whole life. It's still early to really assess the impact that OBE has had on the education, on democracy, and so on... to early...

I2: Do you see any prob... this term democracy, do you see any problems with it, and especially in school? Maybe a funny question, but...

O: Umm... I'm not aware of any problems at our school that has a reason because a person feel that democracy has been violated... umm... if there is any issue that a child feels... should be handled by the office or so on, every child knows or should know that if they go to the office with a complaint or a require or whatever it's going to be asked... it is going to be discussed, it's will be attended to and so on. So in terms of floating in things that are regarded as democratic rights, personally I'm not aware of that as the situation in our school. Even though that children feel at times that certain teachers have racist attitudes, or that because they're a different colour then they just speak to any old how you know not respected enough, and things like that, we do get that, but equally we also get a situation where children get up to mischief, they don't do their work, and then when the teachers scolds them for not doing their work they want to change it around and make it a major issue, where it is regarded that they still should teach in multicultural class room and you get the whole classes, what to do? So...

I2: Okay...

O: Yeah, that's a scenario that we get quite often, that they hide behind race. And they don't wanna own up that: "I'm too lazy to do my work".

I2: Okay... in your particular subject Life Orientation...

O: HSS...

I2: HSS... sorry, I was not the one starting this interview, so you must...

O: Okay...

I2: Umm... umm... HSS... how do you teach your learners about democracy in that subject?

O: Umm... as we said there's certain topics that we debate, or where I'm expected to ask the children what they're opinions are. Then... we are quite... we are quite open about it, and we are having open discussions so that... as far as I'm concerned that would be showing democracy, that you know, you in front of everybody else you can say what you feel and how you feel and nobody should laugh at you and mock you because you feel in a certain way on some details, you know... though there are some children that act immaturely, then you got to school them "Now, please, give the other children a chance to talk, you got to listen to them, you... each of you has the democratic right to speak up", you know...

I2: Okay...

O: ...that they be taken seriously...

I2: So it's both... it's... it's... it's... it's... you inform them about democracy and you also...

O: Practice it...

I2: Practice it, yeah... both of those things, okay...

O: But as I said there's very little in the formal syllabus, like if you take the senior degrees grade 10, 11 and 12, we get a... umm... a syllabus that says that from the beginning of the year that these are your assessment topics, and you got to spend two lessons on this topic or three lessons on the other, or two weeks on this, or one term on each topic, but nowhere in our syllabus does it say "Tell the children what democracy is, give them examples of democracy, discuss it", we don't have such a thing, it's not a formal thing...

I2: Umm...

O: Maybe it's in the pipelines, but it hasn't been formally incorporated into our syllabus yet... so it's never like I say "Good morning children, today let's talk about democracy", it's not like that...

I2: Okay...

O: It's not formal at all. We just grip things here and there, and certain topics, and we discuss it, you know, or as I said... the fact that I want to hear what the children want to say, I will give them their right to speak and to share their ideas or their opinion...

I2: Okay...

O: Yes.

I2: Have we reached our final question now, or...?

I: Yes, I think so.

I2: Just one question left then... What's your opinion about corporal punishment?

O: My opinion...

I2: Can you have that in a democratic school, is it possible to combine those two ideas?

O: You see... with democracy children have the right to feel safe, they have the right to feel loved, they have the right to feel that they would be protected and that they would not be physically abused, it's in the new constitution. And that is where our catch 22 situation is because I attended school in the era where, if I didn't do my work then the teachers would hit us, you know they would physically hit us because we didn't do our task, or we were to loud, or whatever it was, and there are... there are many parents when you have meetings that come up and say "If my child misbehaves in the class room you must hit him, because then he will listen and then you will do your work", that's the way we grew up, we grew up being obedient and respectful. Now because corporal punishment has been banned, that is why the children are still destructive, they're so poorly mannered, they're so disrespectful, they don't focus on the education at all. And honestly, I feel that sometimes if you have to give a child a smack or two right on time, that will put them in their place, and it will change their attitude for the better. However, I'd say hitting a child is a sign of weakness that we are there on an intellectual level, on a mental level, with the battle of will, that's my mind and what I wanted to do against you, and that me resorting to the capital [sic!] punishment it shows that I'm weaker than the teacher, I'm not equipped with particular training and so on to... to handle... how do I handle one child that's making a big noise and I got forty other children that can't hear what I'm saying, that can't do their work, because of the one child that's distracting. So we are in the situation where we're not allowed to hit a child, we want work to go on, increasingly children are becoming very, very destructive, and... how do we deal with it without resorting to violence? After all, in a democracy we've got chapters and chapters on violence against children, violence against women... um... abusing people's rights, and so on. And at our school in particular we are in the process of amending our school code of conduct, which is a set of rules and regulations by which we run this school, and which the children have to obey. So we are working on a system of punishment sort of in the sense that we got to stipulate in future, like possibly starting the new year. If you don't do your home work, then this is the sanction. Maybe you got to clean the class room for two or three days, if you're to loud then you gonna have to sit quietly without saying anything for the next two or three lessons, if you come to school late then, and in such a way... It is against the law for us to hit a child, and we could face disciplinary actions, we could be dismissed as well, but at the same time, when you got a disruptive child, somebody that's disrespectful, it really erodes into the learning atmosphere in the class room, and that's where we are stuck as teachers, when we want work to go on, we want to know at the end of the day I went to school to teach and I succeeded, and much of the time we feel that we haven't, because half the lesson is spent to disciplining the children or talking to them, and schooling them about their attitude and behaviour and that...

I2: Okay... I think we're finished then... okay... thank you very much.

O: Thank you.

Intervju nr 5

Lärare 5

Kön: man

Ämne: afrikaans, Life orientation

Skola: indisk stadsskola

År som lärare: 28

Kultur: indier, hindu

Förstaspråk: engelska

I: And you agree with this recording?

O: Yes, sir.

I: How would you like to define the word democracy?

O: In a South African context democracy basically means giving everybody a say in any system. If you talk of political... politics you have a say in the system of government, if you talk economics you have a say in certain economic and commercial activities sometimes... so basically democracy is actually having a say in whatever system that's been used. It is not something which is bureaucratic or autocratic, where it's a top-down-thing, it's something coming from the people for the people, in the interest of the people.

I: And what is an... a democratic school to you?

O: A democratic school is basically a school were all stakeholders starting from the top, the Education of Department, the staff, the personal of the school, as well as the cleaners of the school, the learners of the school [intercom-meddelande]... and the parents, that are involved with the school, all have a say in the running of the school, their inputs are valued, and based on their inputs decisions are made.

I: Okay... okay... And a democratic citizen... what is that... how would you like to define that?

O: A democratic citizen is a citizen who firstly is a

the one who is given a vote to a degree, so he comes firstly differed from a child, in terms of the constitution of the country, in part of the voting election. It's also a citizen with freedom of choices, he's given freedom of speech, he's got freedom in all matters concerning himself and the country, freedom of living wherever he choose to live, freedom of attending a school that he wants his children to attend, he has a freedom of press, a freedom of speech...

I: Umm...

O: So he's given... a free range as far as matters are concerned, he is not frightened in any way... by a new take of democracy.

I: Yeah, and the learners they... in the curriculum we can read about that school has a task to make the learners think in a democratic way...

O: Ya...

I: How do you think school must act to achieve this?

O: You see basically in the past we called it apartheid education, pre-1994, we had a system of educational device by the white government, and that's the type of education they not... they were not encouraging thinking in our learners, because it was a curriculum which was basically very content driven, that required learners to just memorize facts and information. But fortunately after 1994 the government... there was a new curriculum called the Outcomes Based Education Curriculum, which encourages thinking at all levels. And this curriculum is more democratic in a sense that it is more learner centred instead of teacher centred, and children are more involved in activities, and they get involved and they also gain hand in experience in the process...

I: And how...? How do you mean it's more democratic, this OBE system?

O: Yeah, well... I would say that if you say it's more democratic in that... whether you look at the... the examination papers, our questions papers etcetera, they encourage democratic thinking in a sense that they give you open-ended questions, the questions are not basically that you get one set answer... eh... if you... they are allowed to express their views, their opinions, on matters, on issues, so it is a democratic way of thinking in that sense. So the examination papers are very different from the past papers, which used to basically... umm... focus on facts, information, that you learned from text books and reproducing information.

I: In your... in your subject Life Orientation, how do... how do you teach about democracy?

O: Well... it depends on the topic. For example, you got various topics that we have on social issues, practical issues etcetera. So in almost every... eh... topic the concept of democracy comes forward, because that is the key thing, the in-thing, in the country at the moment, although the democracy is ten years old. But I don't think we have reached the stage where we are fully democratic. Technically we are being told to, we are being told to do things, we would not agree with it, but at the same time there may be good reasons for it. But as far as Life Orientation is concerned, we do a lot of group work, and when we... when we put learners into groups, we let them discuss issues amongst themselves, they consult with each other, and they respect each others views, and they put forward their views in a gentle discussion in the class room. So that is actually a very democratic approach, because they are coming forward with their own ideas, that they are developing their own ideas...

I: So it's both theoretical and practical at the same time?

O: Correct, ya.

I: Ya, okay... Have we reached our final question, now?

I2: No, I have one. Ahh... so do you think that democracy in school is basically about how you do things, or should pupils also have something to say about what they will learn?

O: Ya, ya, let me say something concerning democracy in schools. We have a structure in place, we have an RCL in school, Representative Council of Learners. It is democratically elected in the month of February in the beginning of the year, and each class has a class representative, a leader and a deputy, RCL-leader. So any issues concerning the school or matters pertaining to them as learners, they are welcome to put it forward at the meetings, and when they put forward these issues at the meeting, it will go to us at upper management level, and it is also taken to the governing board if it's a serious issue. So in that way we do encourage democracy, we are not all the time telling the learners what to do, they are given opportunities to make their input, and we have a certain place called the RCL, the Representative Council of Learners, so that...

I: How often do they meet?

O: Well... they... they meet once a month, they optionally meet once a month...

I: And all... all of the classes have their own representative?

O: Yes, yes, every class has got a democratically elected representative.

I: Uhummm...

O: And they... they make nominations, nomination, and if there is more than two people for the position that is go to about, and based on the count of the vote, that is democratically elected leader, he becomes the RCL rep for the class room, and the one just below him becomes the deputy RCL, and then from the 25 classes that we have, so we have 25 reps and 25 deputy reps, so from there we form an executive committee, and they have a chief of the RCL, so they put forward... eh... issues preferred by the children, and also from the RCL we elect three learners to represent us at the government body, at the meeting, the school board where the governing body and a parent component, and they meet with the school to discuss issues pertaining to the school, every school has a governing body, the school board, we have our own governing body at the school...

I2: Ah... what kind of issues does the council of pupils...

O: Ya, it's very interesting that, what kind of issues... sometimes when you make policy, when you put down rules etcetera, they are not happy with it, for example uniforms, they may come forward to the representation that they don't want to wear the coat or the tie in summer months, it's too hot, but we have a school policy for years that you must have your form of uniform on. So they do make representation, and they have to work... and give them reasons to see how logical and acceptable are the demands, if they have any that they have any. Sometimes they make... they may say... there are incidents of racism in the school, the...

I: Racism against whom?

O: They maybe... they may say that there is black children who are not been treated fairly by teachers...

I: Okay...

O: That they are maybe to harsh with them, and of course do other children who are getting more preferential treatment, they do mention that, so because we are in a multicultural society and we have different race groups, so we may have a situation where they... they point out racism to you, and sometimes they may say that teachers are abusive towards them and they talk in a derogatory manner to them, and they don't take kindly to that, or they may just question policies, for example late coming policy at school, uniform policy at school, discipline issues at school, or it may be a positive thing, for example they want to get involved in fund raising, they might want to do something for the uplifting of the school, if they wish to upgrade the toilet facilities at our school, then they might just want to have meetings of the RCL reps

and they will get into a project where they can raise funds to upgrade or paint up the toilet or tile the building, etcetera. So basically they can work both ways, depending if they have agrimonies, which they put forward or they want to make a positive contribution to the school.

I: And the last question. Corporal punishment... eh... can you combine ... combine corporal punishment with a democratic school, do you think?

O: Ya, well, you see in terms of the education act of 1996...

I: Umm...

O: ...corporal punishment is totally banned at all schools. If you are guilty of an incident of corporal punishment it is seen as a case of assault and it becomes a very... it becomes a chargeable offence, and you can be taken to court and be charged for assault. So in view of this act, and according to... according to education policy we have... we discourage or we've totally banned corporal punishment at school. I totally believe that corporal punishment should be out completely from school, simply because it does a lot of psychological damage to the child. If you inflict corporal punishment on a child you'll find that the child is embarrassed for one in front of all these people, because he's been punished publicly. Secondly, you'll find that a child remember this kind of punishment for the rest of his life, and he becomes stigmatised for it, it becomes part of... it becomes so psychological damaging to him that it might affect him later, and... he forgets everything else about the school but remember the day he got punished. So it is... it has... it can be psychologically very devastating to that child. So I totally disagree with corporal punishment, I feel it should be out completely, it doesn't make for good discipline. What do we need in it's place is more corrective measures to enforce discipline, and that... we can look for alternate means and alternate ways. For example detention of learners in the breaks or afternoon, they're staying after school, they can be punished, picking up litter, doing something in the school is a form of punishment, calling the parents to the school is a form of punishment, and discussing the problem with the parents, giving them a suspension from school for a period of seven days when they stay at home, and the children do work, children don't want to be left out of the school, they want to be at school. So all these can deterrent which can take the place of corporal punishment. So I don't feel that corporal punishment is something that is justified at all.

I: Is there anything else that you would like to... to say about the democratic school or...? Have you said everything you want to say?

O: Well... a democratic school is very good in the sense that it gives everybody right, in terms of thinking individual, it prepares people for life skills, it makes you survive in this world, it teaches you everything what is right and what is democratic, so that you'll be a good citizen in the country. And I believe in democracy, because I don't feel as a human being you have any right to overrule somebody else, you don't have any right to suppress another human being, and I don't believe in oppression in any form whatsoever. I think every human being is equal and one is no better than the other. But everybody has the choice of self status, and everybody has to be treated equally, I don't believe in a system of double standards where you have different status for different people...

I: You can't see any problems with democracy...?

O: Ya... ya I do see problems sometimes with some systems being to democratic, in the sense that it can lead to the erosion of discipline, when it's to much of freedom. For example in our country that's changed drastically from the time of democracy. The criminals have been given a lot of rights, in terms... in terms... in terms of the new democracy. And because of the rights we've been given, you'll find that crime has increased tremendously in South Africa. Also the children have been given a lot of freedom in schools to do as they feel like and this has lead... has lead to bad attitude developing...

I: You see a change there?

O: Yes, I see a tremendous change. That's also lead to bad attitude of the children, also lead to disrespect for elderly... elder people, also lead to a change in mindset and a fear for nothing, that because they don't have the fear for authority they seem to feel that they can do whatever they feel like and get away with it. So democracy does have a disadvantage to a certain extent, but at the same time as human beings you need to be free, you need to be liberated, and you also need to be equal to you... to other people.

I: Okay... Are we finished?

O: Yes. Thank you.

I: Thank you very much.

Intervju nr 6

Lärare 6

Kön: man

Ämne: Human and social science

Skola: svart landsbygdsskola

År som lärare: 10

Kultur: zulu

Förstaspråk: zulu

I: First of all I want to ask you, do you agree with this getting recorded?

O: No problem, no problem. I agree.

I: Then we can start. Eh, how would you like to define the word democracy?

O: Oh eh, democracy... eh... I can define it as a government that is elected... eh... by people, so in other words it is a government that is ruled by the... the... as a result of demands they get from the people. They are ruling according to the will of the people, unlike teacher that rule in terms of authoritarian and kind of such... so.

I: Okay...

O: ...so that is how I can describe democracy.

I: And a democratic school, how would you like to define a democratic school, what is that for you?

O: For me a... a democratic school is a school whereby there is a... a... a partnership between... eh... the... the different stakeholders that are concerned in each and every school. The different stakeholders in this case will be your parent component, your learners, your... your teachers... eh... as well as the department, so those stakeholders... eh... when decisions are taken in the school. There must be some sort of a... a consultation.

I: Okay...

O: So that is how... eh... I can define... eh... democratic, just when one talking about strategic places for the school so... eh... for... for... for a principal... eh... to teach, a decision he must get by the... from... eh... the teachers as well as the parents so that... eh... all the stakeholders are going to have... eh... a joined responsibility to the decisions...

I: Umm...

O: ...that are taken.

I: The curriculum also says that the school should provide the learners with democratic values and become democratic citizens. Eh... how would you like to describe a democratic citizen and how can the school work to achieve this goal?

O: Eh... I would describe a learner who is a democratic citizen... eh... who is imbued with the constitution value of the country. So... who believe in the constitution of the country, or respect laws of the country, so... eh... that's

I: That's a democratic citizen...

O: Eh... a democratic citizen... and your next question was?

I: Eh... how can the school do to achieve this?

O: Oh, okay. So a school... eh... can work ... in a number of ways, for example a school... eh... in South Africa... so when we have the acts that rules the... the... the South African schools....

I: Um...

O: ...which need provision for the establishment of the Learner Representative Councils, so... eh... that is a democratically elected... eh... representative of learners in a school so... eh... they got a say in the government of a school, in terms of say... eh... let them... those learners that are chosen as a... a... a representative of learners. They form part of what is known as the School Governing Body which is made up... which is made up of different stakeholders, which is your ... your ... your SM team, School Management team in the form of a principal, your educators in the form of an educator representatives you learner in... eh... they form a Learner Representatives Council, as well as... eh... your parent, so... who are elected by the learners who are elected by the parents of the learners in the school.

I: Umm...

O: Ya, so... eh... that is how you... eh... you... you... you... get involved...

I: ...try to achieve that goal?

O: Ya, ya, ya, involve your learners.

I: In your particular subject, which is HSS...

O: Right.

I... eh... how do you... how do you teach about democracy?

O: Eh... democracy in South Africa is a topical issue...

I: Um...

O: Eh... we... we are respected with what... eh... if you look at our whole constitution... eh... it is revered by... eh... even the... the... the most democratic, or... the most democratic... eh... country in the world such as the United States, such as... eh... Britain, so... eh... our constitution, irrespective of the fact that we are living in the third world...

I: Um...

O: Our constitution is far ahead, when you are comparing it to the constitution of... eh... these other undeveloped countries of the world. So... eh... in our lessons of HSS, so... eh... one... eh... deal about topics, that deal with... eh... the struggle for... for democracy...

I: Um...

O: Eh... people like Nelson Mandela, people like... eh... Walter Sisulu... eh... I can name quite a lot of people...

I: Um...

O: The struggle of the women...

I: Um...

O: ... for... for emancipation... so those issue... those issues are parts of... eh... the topics...

I: Okay...

O: ...which I... I... I deal with... eh... in... in... in our lessons for...

I: Ah...

O: ... for democracy.

I: I see...

O: As well as... eh... to... to... to look at... eh... places where democracy to people who... eh... and their right of understand was... was denied, for example the Holocaust, on... eh...

I: So you give historical examples...

O: Yes.

I: ... of... of democratic process?

O: Yes, as well as where people are denied...

I: ... are denied...

O: ... these values, ya.

I: Okay...

O: Ya.

I: Eh... do you see... can you see any problems with demo... with democracy?

O: Eh... democracy... eh... it is important... eh... when you look at rights, those rights must be associated with responsibility. Democracy... eh... without responsibility is like life without air and is the problematic type of democracy...

I: Um...

O: ... so democracy must be associated with... I mean the rights, human rights, must also... must also be associated with responsibilities and that... eh... it's like a balance...

I: Um, okay... So can you see that democracy has made something to this country that is not so good? You mean? You talked about... eh... a lack of responsibilities, can you give us some examples of that?

O: Eh... it's still a democracy in South Africa is new, it was also... which was chose in 1994, and this culture is still to be... to be... eh... inculcated, need to be taught...

I: Um...

O: ... to the people. Some of the people... eh... because of the damage which was done by apartheid, so... eh... we where not taught to be responsible, we where only taught that you must do A, B, C...

I: Um, yes...

O: ... so now... eh... for example learners... the for example the learners... they come late to school, just because they know that... eh... they are protected in terms of... eh... the law...

I: Okay...

O: ... can't just do anything anyhow to them, you need to... eh... the laws... that are according to the democracy grant by the South African School's Act.

I: Ya, so... so it's a lack of responsibility now from the learners, you... you... you have experienced that since democracy came, or...?

O: In a [?], even before democracy came, that was the problem, because... eh... learners were not... eh... taught how to become responsible, they were only...

I: I see your point...

O: Ya, they were told that you must do...

I: Um...

O: ... so... eh... without... eh... those things coming from themselves voluntary, it must be... there must be a will from them to... to... to... to do right thing, there must... there must come from their own culture, that...

I: Ya...

O: ...that this is not... eh... supposed to... to... to be done. But I'm not saying that... eh... generally all these learners are like that...

I: No...

O: ...but I'm talking about some of the learners.

I: Yes.

O: Ya.

I: I see what you mean...

O: Ya, ya.

I: And do you think corporal punishment and a democratic school, can you combine those two ideas?

O: No, no you... you can't, and... in terms of the law... eh... corporal punishment is... is... eh... illegal... eh... you... you can... you can be expelled, you may be increased as a result of the use of... the use of corporal punishment, so... eh... in other terms corporal punishment and democracy... eh... doesn't go hand in hand. So... eh...

I: Do you train democratic citizens... eh... and practise corporal punishment... is it possible to train them to be democratic citizens if you practise corporal punishment, do you think?

O: No, no, because you see, democracy is about rights and responsibilities, so instead of... eh... hitting the pupil, instead of using corporal punishment, you must... eh... teach them to become responsible citizens, so when they are responsible citizens then there will be no need to... to... to... to... to use corporal punishment.

I: Okay, and OBE, the new system, and democracy, can you see any connection there between?

O: Eh... OBE and democracy... I find them to be... be interrelated...

I: To be?

O: Interrelated... they...

I: Ah, okay, interrelate, ya...

O: Ya, between democracy and OBE, because when we... we... we... we are talking about Outcome Based Education, we are talking about a system of education that puts the learner in the centre of a learning activity, as opposed to a learner being a... a pass... a passive participant in the... instead he is an active participant, so therefore... eh... I see a correlation between democracy and Outcomes Based Education.

I: Do you have any more questions, Tilda?

I2: Yes, actually one last question. Is democracy in school about... eh... how... you teach.

I: How you teach or what you teach?

O: It's about who, it's not about how you teach and what you teach... in other words, what you are teaching must... you must... you must be free to be doing it, so... eh... it's about who, so when you... you... you... you are told about human rights, we... we must not see the administering of corporal punishment, because those are not... do not walk hand in hand, so yeah...

I2: Do you think that the learners should have any impact on the essence during the lessons, or the content in the lessons?

O: In... in a concept... eh... there must be an active participate... eh... in the lesson, so... eh... but in the school... eh... you must make them to go out and do search, you must research about the two periods you are going to cover, not about teacher... it's about them, the learners, the teachers must participate less.

I: Okay, I think we're finished then, if you don't have anything more to add about democracy, some last words?

O: Eh...

I: Democracy in school.

O: De... democracy... eh... in school? Eh... it's a slow process... eh... we are not going to... to... to...to get democracy in schools over a night, because apartheid... eh... it took years and years, hundreds of years... eh... and apartheid... we need to... to teach the learners to unlearn... eh... to change their attitudes, the teachers as well, because we teachers... we were teaching during the old expertation, so the teachers, they must also change their mind... their mindset, so they change... the democratic education, in school to be realized, as well as... eh... resources... eh... you can see our school... eh... when you look at your... your... your school, though I've never been to Sweden, but when you look at schools in... eh... developed countries in the north...

I: Ya, it's a difference...

O... eh... they are well resourced schools, here you are in the third world, in... eh... an undeveloped country... you've seen our office...

I: Yes...

O: Yes, you don't have an office like that...

I: Naa...

O: Ya, ya, so...

I: Naa...

O: ... so... eh... democracy is also about... eh... redistribution of resources, so that... eh... those... these who are schooled are also going to... to... to... to be empowered with... eh... well resourced schools...

I: Umm...

O: Because in South Africa we got two types of schools, well resourced schools and poorly resourced schools, for example poorly resourced schools you'll find them where about? In rural areas.

I: That's true...

O: Well resourced schools you find them in? Urban areas. So even in urban area there is exception, there is well resourced schools... eh... informally advantaged sectors of the society...

I: Umm...

O: Eh... in disadvantaged... eh... schools, or in disadvantaged societies in the black townships, you are... you'll find... eh... poorly resourced schools, but if you go to white suburb, there are well resourced schools... eh... which is state of the art, so... eh... we need to... to... to... to close again.

I: Okay... Thank you very much.

O: Thank you, thank you, sir.

Intervju nr 7

Lärare 7

Kön: kvinna

Ämne: *Human and social science*

Skola: *svart landsbygdsskola*

År som lärare: *11*

Kultur: *zulu*

Förstaspråk: *zulu*

I: And you agree with this being recorded?

O: Yes, I do.

I: Okay, great... I think you need to speak a little bit louder, because otherwise we won't get it on the recorder...

O: Okay...

I: ...I ... I. I know that from previous interviews where I hardly was heard on the tape...okay... umm... How do you define the word democracy?

O: I think democracy is whereby everybody is given the rights to vote, the right to express himself or herself on what... or on what he or she is feeling, or give his or her opinion about maybe... about the government and the ruling of the government, whereby he gives his opinion and make some input in... in... in the ruling of the government. If it's a society, whereby people... who are in the society, who are given the chance to... to... to give their views on how to rule that society, if it's... if it's at school it is that everybody is given a chance to... to... to contribute or give his or her opinion on how to rule in the certain... school, so that how I can define a democracy, a word that everybody equally in all opinion or to have a right... a right to contribute to whatever is done...

I: Umm, okay...

O: ...in cooperation.

I: And how do you define a democratic citizen?

O: Democratic citizen is whereby... eh... all the citizens or of every people who are... or anybody who is a citizen of the country is contributing or cooperating or is... is given the right to... to... to... to express or to... to... to be involved is a citizen, and then give his... just... almost the same thing as I explained to you before, whereby participate fully and give your opinion and then... eh... share with other people who is... who is a citizen as well as he or she is a citizen in that country.

I: Okay... Is there any special skill you need to have to become a democratic citizen, you think?

O: Eh... yes, you must have a skill... whereby you are able to communicate with people... eh... you be able to tolerate... eh... tolerate other people, and then also you be able to know how to listen and how to think about other peoples views, so I think there are skills that are... that need to be... to... that one need to have, so that you be able to work hand in hand with other people, because... if you... if you say... we... we adapt this democracy, it doesn't mean that I have to use all the democratic right just to be selfish and then to think about myself only, but I have to... to listen to other people, to sit down and talk with other people, to tolerate with each other so that this democracy will work in a good way.

I: Okay... And is it the school's task to... eh... give these skills to... to young people?

O: Yes... as we are the educators. It is our task to portray these skills to the learners on how to be... to... to... to work with other people, so that even in this democracy we practise in our cities or in our country or in our government or in... since they are going to be exposed to their... to the world. So they need to have these skills, of tolerating other people, of working with other people, so that our democracy, so that we will be able to use... or to... to imply these demo...umm... I mean to... to... to... use this democracy in a... in a good way so that we will be... we'll be able to tolerate each other.

I: Okay... And do you in your subject... eh... HSS educate your learners in... eh... some particular way to become democratic citizens?

O: Yes, I do. I do teach them. And also I show them how to be... how to use this democracy, whereby, when I'm in class... eh... I just give them a chance to express themselves, to give their views on things that we were referred to that happened in the past. So, when I'm teaching them or say some things to them, then I just give them a chance to... to give me... to give their opinion or to show their opinions on what we're talking about or they can compare... eh... some things that were happening in the past and... and then have some views from them on how do they... how do they... accept that thing, and then what can they do as they are... as they are... or how... how do they think about it... to... and also... I also ask for views from... if there was something which was done wrong, then if it's them... that way... in... in that position, then I... I just ask for their opinions on... on if they can be in the position then, then how will they be able to do that so that it should be good for everybody. So I just put or I just give them some questions... eh... and ask for their opinions on maybe the things which I take in place and get some views from them, on how will they themselves maybe handle it...

I: Okay...

O: ...so that it would be a democra... to work good for everybody.

I: Okay... and can you see any correlation between the OBE and... eh... democracy?

O: Yes, I think there is in OBE, whereby... eh... if we remember in ancient days or previously the education was based on whereby... was based on whereby the teacher was the only one... was the who was handling... who were coming with the information and then the learner was supposed to take the information as it is. But now... eh... in OBE they go and make some research, they also give... eh... put more input whereby they... they... they look at the practicality of everything which is happening in the world, and then they also give their opinions and then even if the... the... the adaptation of the changes which are coming, then that's where they... this... this... this education, this OBE education becomes so interesting, because the learners are participating, are more participating, and also they relate to what is happening, to what they see, to what is happening even recently, and then when they... in this OBE it allows the learners to... to... to... to give opinions and then they also involve themselves fully when you're in class as well as... eh... as they go to the society. But previously as we... as... they were just training, reciting everything which was said by the teacher, and then take it as it is without... eh... evaluating it, without maybe looking at it on different... in different ways or maybe deeply assessing it whether it is true or it is not. So this OBE thing gives them a chance to... to... to... to... to express and give their opinions and then look at things ...eh... in a... in a... in a very... eh... in a very fruitful way, I think.

I: Umm, okay... do you think that pupils also should have an impact on what to learn, I mean the essence or the content of the subject, is that something that the pupil should be able to influence?

O: I think... I think... yeah... I think our history, let me say basically... since our history was based on things which were happening in the past, and then they must have an input on what is happening today, so it's an education of something that we are... we are... we are... we are teaching today, they... they must have an impact on it... eh... whereby they see the practicalities of things and then they... they learn the history that they see or they learn about the things that they see in our... now, because... so that they be able to refer to the things that where happening in the past and they could see the difference between what was happening and then what is happening now. So it is very important that they... they... they... they are being taught of some things that they... they... they... that currently happened.

I: Okay... the... so democracy in the school for you is both... umm... a way of acting and what you teach about... have I understood it right?

O: Yes, I think so, I think so. What I teach about and what is happening around us and at the same time what we think, it is a right for everybody.

I: And do you think that you can combine corporal punishment and a democratic school?

O: Corporal punishment...

I: Can you educate democratic citizens while you are practicing corporal punishment as a teacher?

O: Umm... on that... on that one corporal punishment... in my opinion I say... it is not good for... for... for a teacher to... to punish a child, but at the same time we have to bear in mind that a child is always a child. Then in order to... to... to... to... to maybe to correct the... the... the fault that they are making, maybe the mistakes that they are making, we have to adapt some means of... of punishing them. So it is their democratic right to... to... to...to... to be told or to be corrected and... on what they... they did wrong, or to be... to be shown the right way. But this corporal punishment maybe some or somehow doesn't help the child to... to... to... to become right. But some or somehow. Let me say for example in our African school anyway that is not the same as in white schools, in white schools... umm... the...the learners... eh... the white learners in fact they... they... they... they... the white learners are the good listeners, let me say that the Africans are the... are... are... I can not say they are stubborn but... ah... I don't know how to put it...but... eh... I think they are used in this corporal punishment. Now if... if you don't exercise this corporal punishment they tend to ignore what you're saying, even if you... you try to correct the mistake, but they tend to ignore, maybe you tell them to... to do something today, but tomorrow it's just repeat one of the same thing. Yes, and in white schools maybe learners who are white, they are told once and then they've learnt that it's wrong, and then the next time they won't repeat the same... the same... the same mistake. So maybe if you... you punish the... the... the African learner... umm... remember when try to repeat the same mistake, then "Oh, the teacher punished me he used a stick so I mustn't repeat this... this mistake that I...I...I did last time". But, at the same time I do agree that they have the right to... to adapt... to... or maybe to make some mistakes, then, it is like somewhere somehow maybe if you use the stick and the whip... corporal punishment it's like you... umm... like maybe it's wrong with the government or with the... with some other teachers they do it wrong, if we say so, in a wrong way.

I: Okay...

O: So that's why I say maybe some or somehow... really, I don't want to... to lie... I'm not sure whether the corporal punishment is okay or not with the African learners, but whether wise anyway they were not using that much corporal punishment.

I: Okay...

O: And another... sorry, excuse... another thing. Even our learners ask us to say... ask us to... to...to...to use the corporal punishment, because they want to be pushed behind, so that they will be able to know some information, or to recall some information, they have that conscience. "If the teacher punish me, then I won't repeat the same mistake", but they tend to forget if the teacher just give them a warning or maybe teacher give a verbal warning.

I: Is there anything further you would like to add about the democratic school, or...?

O: Umm... What I can say...

I: But do you think that the school should be democratic, or...?

O: Yes, it should be democratic, because everybody has a right. Yes, the learners also in the school, in order to... in order for the school to function well. It is not right that... eh... we exercise this dictatorship or this authoritarianism or this... this... this telling method. We have to learn from that, in fact all the teachers, you have to learn from things, from the learners, even if... if it's the learners, or the other educators. There are things that you learn from other people, from other persons. So it is right that we exercise the democracy in our school, so that we be able to... to work hand in hand. And then also we have to be transparent in whatever we're doing, so that we be able to... to work hand in... in... in... in that we'll be... we'll be gaining the... the trustship from each other, whereby the learner will trust you, that what you are telling him or her is okay, and then also the information that you get from the learner, because we as a teacher too, we can give and get some information from the learner, so working hand in hand in a democratic way I think it will serve the school right that... this democracy is exercised at school, and then also the contribution... eh... that you can get from the learners... umm... and the contribution that we give to the learners, even the... the... the community, that will serve the school, the schools rights that we exercise democracy, because we'll be able to know the feelings of the learners then they will be able to know how we as the educators think

I: Okay... great! Thank you so much!

O: Okay, okay, thank you [skratt].

Intervju nr 8

Lärare 8

Kön: kvinna

Ämne: engelska

Skola: svart landsbygdsskola

År som lärare: 11

Kultur: xhosa

Förstaspråk: xhosa

I: And you agree with this recording?

O: Yes.

I: How would you like to define the word democracy?

O: Democracy means that people have rights, one right to vote, right to free education, right to help, right to... eh... freedom of speech, etc.

I: And a democratic citizen, what is that to you?

O: It's when a person has got the right to vote, and the right to be free, to do whatever that she or he could correct for it too...

I: What is a democratic school then?

O: A democratic school is where learners are given priorities, and where teachers are also in line with democratic world, what is being done in the country and giving the learners the core of so called democracy and giving them education, teaching and learning in a way they are supposed to be, to be given.

I: Umm... In your particular subject English, how do you teach about democracy?

O: It goes... umm... like some of the... the... the... right fight, South African right fight has been in the battle for quite a long time, then they've written a lot of books in terms of democracy in South Africa of apartheid. So I don't approach it that way. I really approach English as the way where one is able to captate as a person in terms of expression, and if you say you are democratic, you are living in a democratic society, you are the person who is able to express him or herself around, all over the world you go, because English is the item of every...

you know... spoken languages in speeches in the world. So, I think democracy in that way... my learners should know that that is where they know how to speak English, they will be free, they will get work, they will take part in interviews sometimes...

I: Okay... Umm, you know, the new... the quite new system with OBE, do you see a connection between democracy and OBE?

O: Yes, there is a connection to OBE, because while a person is in a democratic society, a person should be skilled, he should know how to do things on his own, so one citizen has to have the outcome... what I'm teaching is one... I mean to achieve this and I want my learners to be skilled at the end of the day, so they go hand in hand.

I: Ah... In the curriculum you also can read about that the learners should be given, or would be given, a democratic consciousness. How do you think that school can in the best way do to achieve this?

O: I understand that the country is diverse. So learners should be encouraged to respect one another first of all in terms of Life Orientation... eh... they have to know the meaning of others, so there's no way where we can say that this particular learner can not be in the that particular school because those pupil or that nation they have to be integrated they are... have to have respect moreover while they are integrating, they have to be, not... dignity, while, you know, where you know that this persons culture is this way and my culture is this way, then I have now to respect this person accordingly, and he has also to respect me accordingly, so I think with Life Orientation, which is in par in English in this regard this can be completed quite correctly.

I: Uhum... In a democratic school, can you see a problem with that as well?

O: Yeah, there can be problem in a democratic school, if the word or the concept democracy is taken otherwise. But if you real meaning of the word democracy, then there's no problem. But since we are in a young democratic appointment, learners at the certain stage feel that when they are told that this is democracy, we're in a country of democracy now, we are presuming democracy, they think that they are free to do anything, even if it hurts somebody, even if it is not good for them, at the end of the day, it will not going to benefit anything for them, they will misinterpret the word democracy. So I think before democracy was introduced, we were supposed to be trained and given courses in terms of democracy, political or whatever, but we are coping.

I: The idea of democracy and the idea of corporal punishment, do you think they can... you can combine them?

O: Yes, I can combine, although it is very difficult in the black society. Because when you look at the black society in terms of corporal punishment, that is our culture, we need to be punish so that we can learn some of the things that are linked with our norms and values. But now that there is democracy and we're more civilised so called, we say we are civilised, then it goes hand in hand because corporal punishment of course is what... eh... introduced... I mean it was... I mean the word corporal punishment was not relevant then I mean... I mean... I mean, because there was democracy, and then when the concept of democracy came up, then this word corporal punishment was irrelevant, was oppressed because of word democracy. So, I would say it go hand in hand although it spoils the culture of the blacks in the other way around. Because at the end of the day, if all learners are too democratic as we sympathise the word democracy, they don't benefit anything it at the end of the day.

I: So you personally think that you can combine democratic school with the... with the use of corporal punishment, because that belongs to your previous culture, so to speak?

O: You can not combine the word democracy with corporal punishment, those are two detached things. Democracy means that you can not touch a child, I mean the way I put it... children have rights... it is... I mean they are not to be touched, to be punished whatsoever, even a child... you don't have to touch a child. So, a detached corporal punishment from democracy. Corporal punishment was used before, not now.

I: Ah, I see. Do you have any more questions, Tilda?

I: No, I don't think so...

I: I think we're happy... Thank you very much!

Intervju nr 9

Lärare 9

Kön: kvinna

Ämne: engelska, Social studies

Skola: vit stadsskola

År som lärare: 27

Kultur: afrikaaner

Förstaspråk: afrikaans

I: And you agree... and you agree with this recording?

O: Yes.

I: How would you like to define the word democracy?

O: Democracy is where everybody is on a same level, no matter if it's an Afrikaans speaking citizen, English, zulu, xhosa or whatever, we are all the same.

I: Eh... and a democratic citizen, what is a democratic citizen?

O: Eh... that is where everybody's got... a certain say about what you feel... eh... by voting. You go to the voting pole and you vote for the person or the... or the politician that you feel that they will represent your feelings.

I: Um...

O: And everybody's got the same opportunity.

I: Eh... How would you like to define a democratic school, what is that for you?

O: Where the children also got a say in what is going on in school by voting. For instance... eh... prefects, it's a democratic vote, we as teachers don't have a say in it. We also vote, they vote and then calculate it so they see that their vote counts for whatever.

I: In the curriculum you can read about that the... the learners should be taught... eh... democratic consciousness. How do you think that school can achieve this?

O: In class we do group work, so therefore... eh... we didn't do group work this morning because we doing revision. Each group has got a leader and they discuss something and then they get feedback, then they come... if you come later to my class in... eh... Social Studies you see they are doing group work, the same class will do... come back and what they did they will share with the whole... with the rest of the class.

I: Yes, in your particular subject... eh... English and... you also teach in HSS?

O: No... eh... Social Studies.

I: Oh, okay... um... how do you teach about democracy?

O: How do we teach? We're giving each one a fair chance to say what they feel, even if I... I don't agree with that, I'll never say to a child "You are wrong".

I: Um...

O: Well, and I can catch... even if they can pinpoint me I don't mind, because that is the way that they learn.

I: Um... Do you think there is... is a connection between the new system of OBE and democracy?

O: Yes... OBE is not actually new to South Africa...

I: Um...

O: ... because I am actually a qualified junior primary teacher and we did OBE in the junior primary schools, but we didn't call it OBE, we did call it group teaching...

I: Okay...

O: ... and now the new system that came in, they call it OBE, but it's exactly the same as we did in the old regime.

I: But then only in the primary school, not in the...?

O: Yes, not the high school, not in a high school class.

I: I see... eh... do you see a problem with democracy as well?

O: No, not at all. I find... that's the way I teach in all my years...

I: Um...

O: ... and I've been teaching now for 29 years...

I: Um...

O: ... so that is the way I teach.

I: Eh... what's your... and this I think is the final question... eh... do you think you can combine a democratic school with the use of corporal punishment?

O: Um... sometimes I think you must give corporal punishment, but not always. Um... it mustn't be a rule, it mustn't be the first thing. If you've tried everything, I would say yes for the boys because they are actually begging you for that, and they themselves said to me the other day "Miss, if we had corporal punishment back in the school, we would have better discipline", the children say that to me, not... I didn't say it. So find out that that is what... because there are a lot of the children here that... don't listen, we put them out in detention, we punish them to work in the garden, and always the same children over and over again... the others, they actually ask in an open discussion in the oral... in English], and I think that that if we're using the corporal punishment [?], but I think if they bring it back it's the last thing in the school, I think that will work, it's because they haven't got anymore.

I: Okay...

I: Ah... I have a question... eh... do you think democracy in school should be about... eh... how you teach or should the pupils also have something to say about the essence... eh... the content of the subject, like "I want to learn this and this and this"?

O: Yes. But that is what they are doing. Last time you came into my class, we were doing revision, so at this stage it works in one way and they're just responding, but if you come to the class when we teach normally in that it was the concept to us, and they say what they want. In my lessons what I do, if I'm working with a certain lesson, and a child comes in with something else, I need to speak about or indicate. That's the way I teach.

I: So democracy in school is it both about... eh... a way of acting and also... eh... a way of teaching, and also... eh... what you teach, or do you teach about democracy?

O: Yes, during social studies.

I: Okay...

I: Okay... eh... is there anything more you'd like to add about this subject, or...?

O: No, no, I think it's full. I actually enjoy my teaching [skratt], I love it...

I: Ya, we can see that [skratt]...

O: I love it...

I: Ya, it's so nice to hear, because sometimes you meet... or quite often especially in Sweden, you meet teachers that don't like their job.

O: Ya, but I... actually I like it. You know I'm 50 years old, and children see me and ask me of how old you are and I say "I'm 50", "But then you can't teach anymore", but the other day I said to the children "Do you know what, I'm half a century, do you know how old is that?", they said "Oh, 50, but hey you don't look 50", because apparently [?] we actually visited... um... Shakaland...

I: Ah...

O: ... yes, zulu culture, they stay there for three days, and they have to be part of human culture.

I: Ah...

O: And that was an eye opener to them.

I: Yeah... and the... and the energy...

O: Yes...

I: Ya, ya... Okay, thank you very much.

O: Pleasure.

Intervju nr 10

Lärare 10

Kön: kvinna

Ämne: Afrikaans, engelska, Life orientation

Skola: vit stadsskola

År som lärare: 22

Kultur: afrikaaner

Förstaspråk: afrikaans

I: Um... What does the word... um... first of all, do you agree to us recording this?

O: Fine, yes.

I: What does the word democracy mean to you?

O: Democracy to me means that you are a group on your own, you can work on your own, you can stay on your own, but equal rights... and that's how I feel about democracy.

I: Okay, and... um... a democratic school, how would you define that?

O: A democratic school is I think were you... you... um... have all these different cultures plus all that you can take plus... according to their home language, their mother tongue actually... otherwise they won't understand you and in a democratic school all the pupils have... have their input. Everybody can get their input as they feel, as well as their parents, and they can come to parent meetings. They have votes like everybody is equal.

I: Okay... and a... for a democratic society and a democratic school you need a democratic citizen. How do you define a democratic citizen?

O: A democratic citizen is where you can think for yourself, you can live what you think and... um... think what you believe in. I think that's democratic.

I: Is it the school's task to... um... to make the pupils become democratic citizens ?.

O: Yes, I think it is necessary that they understand, they must be themselves, they must... they must believe in themselves. It doesn't matter what culture you come from. Um... God tells us you are a specific type and you are that type then you must live that type. I mean that democratic right to live that right.

I: And how do you educate them to become democratic citizens?

O: I run this Life Orientation programme where who have stuff like that, where we teach them... um... we make them aware of different cultures... um... where they can actually interact. If I say interact then I mean in inverted comma's. Like I told you yesterday, I have this Life Orientation programme where they have the different cultures and... I mean the white children, they... they dress up like Ndebele's and they dress up like Indians and they ate... they... they exchange food that we're are not used to. I think in that way we're interacting and we're allowing them to be themselves.

I: So democracy in school is... um... a way of teaching... and what you teach.

O: Yes. I think that. Ya, the way is very important.

I: The way?

O: Ya.

I: Do you see any problems with a democratic school?

O: No, I don't think so. No, not in this school in any case, because I think we... we really try to accommodate everybody and... um... if I take you down to the practical unit, you will see most of those pupils are black and I mean... eh... they are part of the school, they are part of the school [x]. We don't discriminate, no way. Even in the classes everybody is the same, they get the same education and... um... we... we discipline them the same, they are not different.

I: And... eh... is there any other way that you teach about democracy in your subject more than the cultural aspect?

O: No, not really because we don't... we don't... um... teach political issues or stuff like that. We make them aware of it but we don't teach it and we never enforce any political situation or whatever on them.

I: Um... do you see any correlation between OBE and democracy?

O: Yes, I think so. I think with OBE they would like to make us realize that there are different cultures and there are different people and they... in this society we must be able to accommodate all of them and I think this stuff with the OBE, they are trying to... to... um... bring it in line. Um... I know these CTA's I'm doing with my grade 8's, my grade 9's, is on different culture group and what they learnt and even me these past two, three weeks is... is unbelievable because you don't realize all these things until you start really studying it.

I: Do you think the pupils also should have a say when it comes to the essence in their subjects? Should they be able to say "I want to learn this and this and this", or is that the teacher's decision, or what is it?

O: At this stage it is my decision, because we... we get stuff from the department that we... eh... specific things that we must work in... work with... with throughout the year. So at this stage... and they... and they just follow with it. But in Life Orientation, it is totally different because... um... sometimes they come with things they would like to speak about... um... being homosexual, abortions or stuff like that, and I think it all depends on the kind of subjects that you are teaching to bring that in, ya where the children have a say, I would say.

I: Um... do you think... eh... you can combine a democratic school with a school... eh... where you use corporal punishment?

O: Yes, I think so.

I: Okay, can you explain?

O: Um... I mean when you are democratic then you can think for yourself, I mean I'm a teacher and I can think for myself, I mean we must discipline. Um... I'm a Christian I mean and I live it, and in my Bible it says that you must discipline the children and... I mean there are different ways of disciplining children, for some you cant... um... apply corporal punishment, but with others it really works. Um... maybe I'm wrong, but we don't do... do corporal punishment at all, not at all, we never do it, because... I mean because it's against the law, you're not allowed to do it.

I: Do you have anything to add?

I2: No.

O: Do you have anything you would like to add about school and democracy? Anything you feel like you would like to... um... add?

O: I think it's very important that we realize... um... in our society, in South Africa, because of the different cultures... um... there... there can... problems can occur because we think differently and therefore I stand for a school that is [skratt]... um... keep to your culture, keep to your mother tongue, I mean in this school we have blacks, their mother tongue is Afrikaans and we accept them. Umm... I can't teach Afrikaans to... um... for example to a Zulu speaking pupil that can't understand anything at all. We really tried and it didn't work. So in the end they are the failures. Um... whatever you give to one school, give it to the other and... um... I mean give them all the chances, that everybody must be equal. They must have the same chances, but I think they must develop it in their own way. Um... I don't think it's the intention that... that we must really become like them or they must become like us, I think the whole thing is we must accept the fact that we are different but we must... we must accommodate each other and we must accept the reality that this is happening and...eh... the way that we use this and the way that we teach and the way that we interact is important... yes, that's what I feel.

I: Oh, okay. Thank you.

Intervju nr 11

Lärare 11

Kön: kvinna

Ämne: afrikaans, Life orientation

Skola: vit stadsskola

År som lärare: 10

Kultur: afrikaaner

Förstaspråk: afrikaans

I: And you agree with this getting recorded?
O: That's fine.
I: How would you like to define the word democracy?
O: Democracy is the right of each and every person living in South Africa to be the most that they can be, and to have...eh... all the opportunities offered in our country.
I: And a democratic citizen? What is that to you?
O: To be able to vote, to be able to have certain rights and privileges, to be able to live in a society where they can fulfill their dreams.
I: Um... and a democratic school, what is that to you?
O: Where they are free to express their religion and beliefs. Where they can be taught values and get an education.
I: In your particular subject Life Orientation, how do you teach your learners about democracy?
O: Um... we do... eh... the bill of rights with them... um... rights and responsibilities, because they have to realize that with every right there is a responsibility that they have to fulfill, and then we discuss in length, sexually transmitted diseases and problems, crime and how... what they can do to make South Africa a better country.
I: Is it... eh... is it... eh... is democracy taught only through instructions like this or information I should say, or... eh... do you act in a certain way while you are teaching?
O: Yes, yes. I think because they have to learn not from what we say, but also from how you deal in an everyday class situation, and how you deal with different pupils from different groups.
I: Okay...
O: Because to lead by example I think is very important.
I: To?
O: Lead by example.
I: Um...
O: You know, not just to say or to tell them, but to show them.
I: Um... and how do you do that?
O: Um... by... eh... living my beliefs, to fulfill my beliefs as a Christian and as a Christian, to have the values and moral, and they must be able to see it in me and then act accordingly, or I must be, I must set such an example that they would like to follow in my footsteps.
I: Um... this system with OBE, can you see any connection between OBE and democracy?
O: Oh, yes.
I: Okay, in what way?
O: Um... much more freedom of speech. Um... we are moving away from the rigid classroom, the teacher says and the children do. So I think it's a much more open way of discussing things and in the end also getting the results but in a much more relaxed atmosphere and I think the children will benefit from it because we have to make time to hear them as well and it is not an... eh... a very rigid situation anymore. It is a much more open discussion.
I: Ya okay... um... can you see a problem with that as well, can you see a problem with a democratic school in that way?
O: Um... no, not really. I think some teachers find it difficult because they're still used to the old way but you have to make a head shift and a move and... and realize it's not the same. You know we have to move forward, we can't move backwards and we have to move forwards and we have to accommodate all pupils.
I: Do... do you think in a democratic school you can use corporal punishment?
O: I'm against corporal punishment. I think there are many other ways that you can discipline children.
I: Okay, why is it wrong, do you think?
O: Clearly from a viewpoint that I have children, I wouldn't want to see my children being punished by someone else and maybe it's in a fit of anger or rage and it's not something, you know, that they thought about and talked about first, so from that viewpoint... and I always try to put my child's face in that face that's standing before me and has done something wrong, and think... I would... I wouldn't want someone else to punish my child.
I: Um... and that is not the way.
O: And that is not the way.
I: Okay.
O: Definitely not, no.
I: Do you have any more questions?
I2: Yes... um... do you think that pupils should have something to say about the essence in the teaching, the content, should they like say that I want to learn this and this and this. Is that a democratic school or is that not anything they can do?
O: Oh yes, I do think, you know because children are these fascinating creatures and they change and the parents change and I think we must be open... especially in Life Orientation, I find that the children can ask very funny questions, you know, that a normal school teacher... eh... say for instance, that a maths teacher or a science teacher will, you know, frown that upon, but in Life Orientation they know they can ask me anything and what I give them is my personal opinion, but... um... it's sort of incorporate the whole teaching belief.
I: Is there anything you would like to add about democracy in schools?
O: I think we've come a long way since 1994 and I think a lot of attitudes have changed over the last 10 years and I think we're on the right track, you know, sometimes it's maybe a bit slow and we may not see the results yet, but I think we are beginning to see the changes.
I: Okay. Thank you very much.
O: Is that all?
I: Yes.
O: Oh, okay [skratt] .

Intervju nr 12

Lärare 12

Kön: kvinna

Ämne: engelska

Skola: vit stadsskola

År som lärare: 13

Kultur: vit (engelsk)

Förstaspråk: engelska

I: And you agree with this getting recorded?

O: Yes, that's fine, I don't have a problem.

I: How would you like to define the word democracy?

O: Okay... um... a very overused word, I think, in some instances. If one talks about democracy and how it is the ideal thing to actually be living in, but I think it is a very difficult term to actually come to grips with and for me democracy equals equality. Um... yes, you do have rights... everyone has rights, I do agree with that... um... but also some things we've seem to have forgotten is the fact that with those rights also comes responsibility to actually monitor your own rights. The fact that you don't have the right to just do as you please, is a responsible right. You can't just run out and run about a mock and tell it's a democratic society, "I can do as I please."

I: Um...

O: Because your rights to do one thing as you said, might affect someone else and their rights to live their life peacefully. Perhaps the way you behaving will now affect their peace of mind.

I: Um...

O: So it's, it's a responsible right, a responsible equality.

I: What's a democratic citizen to you?

O: To me, a democratic citizen is as I say... someone who sees other people, not only themselves, they see other people within their circle. So while they are able to say and stand up for themselves and say I have the right to do this...

I: Um...

O: ...they do so everyone responsibly and they take everyone else's... um... rights into consideration as well. They are considerate of other people.

I: Um... in school... eh... what do you think is a democratic school?

O: A democratic school I think one that takes into consideration the rights and needs of the pupils, the teachers, of everyone concerned... um... we all have to work within the situation that appears and everyone needs to be able to work comfortably and happily... um... ya.

I: Ya, in the curriculum you can read that one of the tasks of the school is to learn the learners about democratic values and make them democratic conscious. Eh... how do you think the school must do to achieve this?

O: I think what they need to do is in a sense try and mimic or copy... um... democratic values of the outside world for example prefects. It is, they just the sort of headmasters. Just saying, okay you people are prefects, its done. It's an election process so the pupils, they can nominate who they would like to stand for prefects or the grade 11's themselves, they nominate themselves.

I: Um...

O: And then the pupils can read their manifestos that they put forward about why they feel they would be a good prefect and there is a voting procedure that they go through and then there is a final voting procedure that they go through. So the pupils feel that they have had a say in what has actually happened. Umm... possibly they need some sort of representation on the entire board, the whole governing board, where it is made up of the headmaster, parents teacher and some pupil representation as well. That you have a representative from each grade who can then bring the needs of the pupils forward and air their views. It's a difficult one, because they still rely very much on authority situation, and you have to have a very supreme confidant from the pupil, to actually go up and stand up in front of their head master and to say the pupils feel this... um... but if we can reach that point I think...

I: You have to create that atmosphere in a way...

O: Yeah, to actually create that atmosphere. We had it at Sheppie High, where I taught, I taught there for eleven years. That was actually my first teaching probe, and I saw a lot of changes in those eleven years. When I first taught there it was just before the school changed to what was called a model C school. I started teaching -91 and at that stage it was still very much you had your white schools, Indian schools, black schools, and so on. And... in the second year of teaching we mixed it up with black pupils, that we accepted black pupils in our school, of about 400 [skratt], and it was very much an experiment at that stage. And... ya... from there it has been a lot of changes, but we were at the front of making changes, that is something I would say.

I: In your particular subject or in the subjects you teach, how do you teach about democracy?

O: Umm... When we come across that sort of situations we discuss it...

I: You are more like improvising...?

O: Yes, ya, ya, it's not a specific thing that now are we gonna teach democracy, you know. I have certain, unfortunately we have certain... a syllabus, and then if that, if it wouldn't come into that, then I will bring it into it, we're trying, I would say, to catch... when you wander off the beaten track, you know [skratt]. If you have a certain lesson and then you find that it's not going in a certain way, and okay bring this and bring that...

I: Yes...

O: Bringing different ideas... so that all are related to each other, including the larger stroke I think, rather than listen up information or gather up information. So rather picture it as a whole, see... okay, how that's related to that...

I: Okay... This system the OBE and democracy, do you think there is a connection between...?

O: There is definitely a connection, because... umm... there is definitely a connection because [intercom-meddelande] what's happening now is that is not so much the teacher feeding information. You've now got more involvement from the pupils, it's a lot more group work, it's a lot more pupils involvement in the terms of they must find the information, rather than the teacher's standing at the front of the class. We still get situations like that and sometimes it's still necessary for a teacher to stand and say you gotta learn about this and this is what you do, but we've tried to move away from that a bit. So OBE is much more... yeah it is a democratic word, I think.

I: Can you see a problem with democracy in schools?

O: Umm... yes, yes, look, it's... there can be a problem with democracy in schools and that's... you need to insert rules and structures, and you'll find that sometimes people don't... they've not been told the rights-and-responsibility-situation, they don't want to see that they've been given rights but they don't protect knowledge of the responsibilities and that's why we have the right to do this, it's a democratic school, we have... we have the freedom, we should have the freedom to do as we please, which doesn't necessarily work, because unfortunately the majority of them do not have the self discipline and at this stage of the game we still have to install the discipline, you saw with that class, they just... you know the freedom of "who cares?", so to say... umm... there's... ya... there's definitely a problem with that thing. You try... it's a very difficult thing... it's a fine line...

I: Fine line...

O: You try to achieve... to achieve that stage, but at the same time you got to try to install and keep up that discipline there and say "You can't do that", you know, "You can't do that".

I: Um... and in a democratic school do you think you can use corporal punishment?

O: No, no, no, I don't think corporal punishment fits in in a democratic school...

I: Why not?

O: ...at all. [intercom-meddelande] Corporal punishment is again something that you're... um... is silly, something that is forced on a pupil, and they have a right not to be abused on that thing. Umm... you have to find other ways of dealing with the problem. It's a big problem for

the schools today... you try to find effective means that actually work, you know... umm... corporal punishment deals with problem there and there... but it also... it's if I say "bring back the rod, bring back the rod", it's not that effective really when you think about it.

I: It's not that...?

O: It's not that effective. I think of my brother, when he finished matric, he was packing some stuff away and my dad found his school file and at the back of his file were all these little marks, and each one represented a time that he was caned, that he's been given the rod for something, and my dad didn't even know about it, and my brother would rather be caned than my father find out that he's done something wrong in school... that was just...

I: When was this?

O: Umm... quite a few years back, I mean he's thirty now, the matric... umm... -90, 1990...

I: Okay...

O: In the 80's, 90's, so there was still corporal punishment then... umm... he was much rather to be caned and get it over with, than... you know that type of...

I: Umm... I see...

O: And there are areas where the kids... you can say to a certain kid I would rather just be hit with a cane than have to do a punishment essay, and then there are others who rather do a punishment essay than get hit by the cane...

I: Okay...

O: You know, so you sort of learn to judge a kid which... which... which are their preferences and you've got to play on that [skratt].

I: Okay... Tilda, do you have any more questions? Umm... is it anything more you would like to add about school and democracy?

O: Umm... I think it is nice to try and achieve that... it is something that you need to try and move towards... umm... in the sense that if you could have that much more responsibility on that... on the head of the pupil and the self discipline... it would take a lot of pressure off the teachers... I think it's a very ideal sake to try and move towards... unfortunately kids are kids and...

I: They will always...

O: Yes, that is their nature [skratt]... the nature of the beast, some might say [skratt].

I: Okay... Thank you very much!

O: Oh, pleasure, pleasure.